

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΤΟΥ ΔΙΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΠΜΣ

«Ιστορία της μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης»
Ακαδημαϊκά έτη 2026-27, 2027-28

Ιωάννινα, Μάιος 2026

ΕΞΑΜΗΝΑ	ΩΡΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ	ΦΟΡΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΩΡΕΣ)	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS)
Α' ΕΞΑΜΗΝΟ / Μαθήματα			
Ιστορία της μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης	3	375	15
Σύγχρονες θεωρίες στην ιστορία της τέχνης	3	375	15
ΣΥΝΟΛΟ		750	30
Β' Εξάμηνο / Μαθήματα			
Ιστορία της τέχνης του 19ου και του 20ου αιώνα στην Ελλάδα	3	375	15
Μάθημα επιλογής. Ένα από τα: 1. Ψηφιακή ιστορία της τέχνης 2. Ιστορία και θεωρία της φωτογραφίας 3. Μεθοδολογία εργασίας σε αρχεία, καταγραφή και τεκμηρίωση έργων τέχνης	3	375	15
ΣΥΝΟΛΟ		750	30
Γ' Εξάμηνο / Μαθήματα			
Επιμέλεια εκθέσεων	3	375	15
Μάθημα επιλογής. Ένα από τα: 1. Θεωρίες της πρωτοπορίας 2. Φεμινιστικές θεωρίες και θεωρίες φύλου στην ιστορία της τέχνης 3. Η τέχνη στην εκπαίδευση και στα μουσεία	3	375	15
ΣΥΝΟΛΟ		750	30
Δ' Εξάμηνο			
Διπλωματική Εργασία		750	30
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ			120

Αναλυτική παρουσίαση μαθημάτων

Α. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 1

ΜΑΘΗΜΑ	Ιστορία της μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ
ΕΤΟΣ/ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	1 / 1
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ:	350 ώρες / 15 ECTS
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	
ΟΝΟΜΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΟΣ/-ΟΝΤΩΝ:	Αλέξανδρος Τενεκετζής, Κωνσταντίνα Κάλφα, Σπύρος Πετριτάκης
Ώρες διδασκαλίας:	3
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:	

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΤΟΧΟΙ-ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ:

Οι φοιτητές μετά την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος θα είναι σε θέση να:

- συζητούν τις σημαντικότερες προβληματικές της ιστορίας της τέχνης από τον 19ο έως και τις αρχές του 21ου αιώνα και τις σχέσεις τους με τις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες που διαμόρφωσαν το πλαίσιο εμφάνισής τους.
- αναγνωρίζουν τις βασικές ιστορικές και κοινωνικές μεταβολές στο πολιτιστικό πεδίο, και ειδικότερα στον χώρο των εικαστικών τεχνών κατά τον 19ο και τον 20ο αιώνα.
- διαμορφώνουν και να εκφράζουν κρίση σχετικά με τη εφαρμογή των ποικίλων ερμηνευτικών και θεωρητικών σχημάτων για την ερμηνεία του φαινομένου της τέχνης στην εποχή από τον 19ο μέχρι τον 21ο αιώνα.
- χρησιμοποιούν τη γνώση και την κατανόηση αυτής της τέχνης για την παραγωγή τεκμηριωμένου επιστημονικού λόγου στην ιστορία της τέχνης της περιόδου.
- κατανοούν και να ερμηνεύουν τις έννοιες της μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης και τις σημασιολογικές και ιστορικές τους διαστάσεις.
- έχουν αναπτύξει τις δεξιότητες αναζήτησης και κριτικής αξιοποίησης της σύγχρονης βιβλιογραφίας για την τέχνη του 19ου και του 20ού αιώνα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Το μάθημα επικεντρώνεται στην αποτελεσματική και σε βάθος εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τις μεθόδους και τις απαιτήσεις της ιστορικής και αρχειακής έρευνας σχετικά με την ευρωπαϊκή μοντέρνα και σύγχρονη τέχνη, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Στόχος είναι η προαγωγή της ικανότητας κριτικού αναστοχασμού απέναντι στις καθιερωμένες βεβαιότητες του επιστημονικού πεδίου, καθώς και η ανάπτυξη δεξιοτήτων εντοπισμού και ανάλυσης των μηχανισμών μέσω των οποίων συγκροτούνται οι σύγχρονοι «μύθοι» και τα κυρίαρχα αφηγήματα της ιστορίας της τέχνης. Τέλος, το μάθημα εισάγει τους φοιτητές/τριες στις βασικές στρατηγικές διάδοσης και θεσμικής συγκρότησης της τέχνης κατά τη μοντέρνα και σύγχρονη εποχή.

Βασικές θεματικές ενότητες που θα διερευνηθούν είναι οι εξής:

- Εισαγωγή στις ιδιαιτερότητες της έρευνας στη μοντέρνα και σύγχρονη τέχνη
- Η γέννηση της έννοιας της μοντέρνας τέχνης
- Μοντέρνα τέχνη και βιομηχανικός πολιτισμός: Οι εφαρμοσμένες τέχνες
- Ρεύματα και κινήματα. Οι κοινωνικά διαμορφωτικές επιδιώξεις της avant-garde
- Ο μεταπολεμικός κόσμος. Ο Ψυχρός Πόλεμος και ο πολιτιστικός ανταγωνισμός. Το μεταπολεμικό θεσμικό πλαίσιο
- Από το αντικείμενο στην ιδέα: οι μεταμορφώσεις της τέχνης
- Από το αντικείμενο στο σώμα: οι επιτελέσεις της ταυτότητας
- Η γέννηση και το περιεχόμενο της έννοιας της σύγχρονης τέχνης
- Το θεσμικό πλαίσιο της σύγχρονης τέχνης.
- Η αγορά και οι προκλήσεις που θέτει για την ιστορία της τέχνης
- Παγκόσμια και πλανητική ιστορία της τέχνης και ο οπτικός πολιτισμός

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Ελληνόγλωσση

- Αδαμοπούλου Αρετή, *Ελληνική μεταπολεμική τέχνη. Εικαστικές παρεμβάσεις στον χώρο*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2001.
- Αδαμοπούλου Αρετή, *Τέχνη και ψυχροπολεμική διπλωματία. Διεθνείς εικαστικές εκθέσεις στην Αθήνα, 1950-1967*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2019.
- Αδαμοπούλου Αρετή (επιμ.), *Η τέχνη στην Ελλάδα. Το θεσμικό πλαίσιο μετά το 1945*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2024.
- Αντάλ Φρέντερικ, *Μελέτες ιστορίας της τέχνης*, μτφρ. Παππάς Ανδρέας, Ρέθυμνο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2009.
- Γκραίη Κάμιλα, *Η Ρωσική Πρωτοπορία: προεπαναστατική και επαναστατική τέχνη στη Ρωσία, 1863-1922*, μτφρ. Ρηγοπούλου Πέπη, Αθήνα: Υποδομή, 1987.
- Δασκαλοθανάσης Νίκος, *Μοντέρνα τέχνη (1850-1940)*, Αθήνα: Άγρα, 2024.
- Δασκαλοθανάσης Νίκος, *Ιστορία της τέχνης 1945-1975. Από τη μοντέρνα στη σύγχρονη τέχνη (ζωγραφική – γλυπτική – αρχιτεκτονική)*, Αθήνα: Futura, 2021.
- Δασκαλοθανάσης Νίκος, *Ο καλλιτέχνης ως ιστορικό υποκείμενο από τον 19ο στον 21ο αιώνα*, Αθήνα: Άγρα, 2012.
- Έσκριτ Στέφεν, *Αρ Νουβώ*, μτφρ. Βετσοπούλου Ιωάννα, Αθήνα: Καστανιώτης, 2000.
- Κοξ Νηλ, *Κυβισμός*, μτφρ. Βετσοπούλου Ιωάννα, Αθήνα: Καστανιώτης, 2003.

Ξενόγλωσση

- Alberro Alexander and Buchmann Sabeth (eds.), *Art After Conceptual Art*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2006.
- Alberro Alexander and Stimson Blake (eds.), *Conceptual Art. A Critical Anthology*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2000.
- Alberro Alexander, *Conceptual Art and the Politics of Publicity*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2004.
- Anfam David, *Abstract Expressionism*, London: Thames & Hudson, 1990.
- Duncan Alistair, *Art Nouveau*, London: Thames & Hudson, 1994.
- Eisenman Stephen, *Nineteenth Century Art: A Critical History*, London: Thames & Hudson, 2002.
- Foster Hal, Krauss Rosalind, Bois Yve-Alain and Buchloh Benjamin H. D., *Art since 1900*, London: Thames & Hudson, 2016.
- Greene Rachel, *Internet Art*, London: Thames & Hudson, 2004.
- Joselit David, *American Art since 1945*, London: Thames & Hudson, 2003.
- Meecham Pam and Sheldon Julie, *Modern Art: A Critical Introduction*, London and New York: Routledge, 2000.
- Stallabrass Julian, *Art Incorporated: The Story of Contemporary Art*, New York: Oxford University Press, 2005.
- Wands Bruce, *Art of the Digital Age*, London: Thames & Hudson, 2007.
- Wood Paul, *Movements in Modern Art. Conceptual Art*, New York: Delan Greenridge Editions, 2002.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ:	Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και εφόσον απαιτείται δια ζώσης επίσκεψη σε χώρους πολιτισμού.
ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ/ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Διαμορφωτική Δοκιμασία, με βάση την επίδοση στο πλαίσιο του μαθήματος στη διάρκεια του εξαμήνου και Συμπερασματική Δοκιμασία με γραπτές εξετάσεις.
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Ελληνικά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 2

ΜΑΘΗΜΑ	Σύγχρονες θεωρίες στην ιστορία της τέχνης
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ
ΕΤΟΣ/ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	1 / 1

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ:	350 ώρες / 15 ECTS
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	
ΟΝΟΜΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΟΣ/-ΟΝΤΩΝ:	Ειρήνη Γερογιάννη, Ελπίδα Καραμπά
Ώρες διδασκαλίας:	3
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:	
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΤΟΧΟΙ-ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ: Οι φοιτητές μετά την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος θα είναι σε θέση να: α. αναγνωρίζουν και να περιγράφουν βασικές θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις που διαμόρφωσαν την ιστορία και θεωρία της μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης από τον 20ό αιώνα έως σήμερα. β. αναλύουν έργα τέχνης αξιοποιώντας διαφορετικά θεωρητικά εργαλεία. γ. συγκρίνουν κριτικά διαφορετικά θεωρητικά παραδείγματα, εντοπίζοντας τις συγκλίσεις, τις αντιθέσεις και τις συναρθρώσεις τους στην ερμηνεία της καλλιτεχνικής παραγωγής. δ. αξιολογούν τον ρόλο της τέχνης ως ιστορικού, κοινωνικού και πολιτικού φαινομένου, συσχετίζοντας την καλλιτεχνική παραγωγή με ζητήματα ιδεολογίας, εξουσίας, φύλου, σεξουαλικότητας, αποικιοκρατίας, ταυτότητας και διασποράς. ε. αναπτύσσουν τεκμηριωμένο κριτικό λόγο γύρω από τη μοντέρνα και σύγχρονη τέχνη, αξιοποιώντας σύγχρονες θεωρητικές κατευθύνσεις.	
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα εξετάζει τις βασικές θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις που διαμόρφωσαν τη μελέτη της μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης από τον 20ό αιώνα έως σήμερα. Μέσα από τη συστηματική μελέτη σημαντικών θεωρητικών κειμένων και παρεμβάσεων, διερευνά τους τρόπους με τους οποίους η ιστορία και θεωρία της τέχνης έχει προσεγγίσει ζητήματα αισθητικής, αναπαράστασης, πολιτικής, ιδεολογίας και κοινωνικής πρακτικής, συμβάλλοντας στον μετασχηματισμό και τη διεύρυνση των «κανόνων» της τέχνης. Το μάθημα οργανώνεται γενεαλογικά και μεθοδολογικά, ξεκινώντας από τις φιλοσοφικές και κριτικές θεμελιώσεις της μοντέρνας αισθητικής και της ιστορικότητας του έργου τέχνης, και προχωρώντας στην ανάλυση της εικόνας ως συστήματος σημείων και ιδεολογικών κατασκευών μέσα από την εικονολογία και τη σημειωτική. Στη συνέχεια, εξετάζονται οι κοινωνικο-ιστορικές προσεγγίσεις της τέχνης, με έμφαση στη μαρξιστική και μεταμαρξιστική θεωρία, που αναδεικνύουν τη σχέση της καλλιτεχνικής παραγωγής με τις υλικές συνθήκες και τις δομές εξουσίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις κριτικές θεωρίες που αμφισβητούν τον κανονιστικό χαρακτήρα της ιστορίας της τέχνης, όπως η φεμινιστική ιστορία της τέχνης, η οποία επαναπροσδιορίζει το φύλο και τη σεξουαλικότητα ως κρίσιμες κατηγορίες ανάλυσης, καθώς και η μετααποικιακή θεωρία, που επανεξετάζει τον ευρωκεντρικό λόγο και αναδεικνύει ζητήματα πολιτισμικής ηγεμονίας, ταυτότητας και διασποράς. Εξετάζονται επίσης θεωρήσεις πληροφορημένες από ψυχαναλυτικές προσεγγίσεις της εικόνας και της επιθυμίας καθώς και τις οπτικές και πολιτισμικές σπουδές, οι οποίες διευρύνουν το πεδίο της τέχνης προς μια ευρύτερη «οπτική κουλτούρα» και εξετάζουν τις πολιτικές της εικόνας, αλλά και το νόημα της «πολιτικής τέχνης» στη σύγχρονη συνθήκη. Τέλος, εξετάζονται σύγχρονες θεωρητικές κατευθύνσεις	

όπως ο μεταανθρωπισμός, που επαναπροσδιορίζουν την έννοια του υποκειμένου, της υλικότητας και της σχέσης ανθρώπου–τεχνολογίας–περιβάλλοντος.

Το μάθημα δεν αποσκοπεί στην παρουσίαση ενός εξαντλητικού καταλόγου θεωρητικών ή σχολών σκέψης, αλλά στη χαρτογράφηση κομβικών στιγμών και στάσεων μέσα σε μια ευρύτερη διαδρομή, όπου καθίσταται σαφές ότι οι θεωρήσεις όσο αντιθετικές ή ανταγωνιστικές και αν εμφανίζονται, άλλο τόσο διαπλέκονται σε δυναμικές συναντήσεις και συναρθρώσεις. Ως εκ τούτου οι κατηγοριοποιήσεις λειτουργούν και σχηματικά προς διευκόλυνση της διάρθρωσης του μαθήματος. Οι προσεγγίσεις που επιλέγονται λειτουργούν ως ενδεικτικές οπτικές και αναλυτικά εργαλεία, τα οποία διαμόρφωσαν καθοριστικά τον τρόπο με τον οποίο κατανοούμε τη μοντέρνα και σύγχρονη τέχνη, καθώς και τον λόγο που αναπτύσσεται γύρω από αυτήν.

Μέσα από αυτή τη διαδοχική και κριτική προσέγγιση, το μάθημα επιδιώκει να προσφέρει στους/στις φοιτητές/ριες τα απαραίτητα εννοιολογικά εργαλεία για την κατανόηση και ανάλυση της τέχνης ως ιστορικού, κοινωνικού και πολιτικού φαινομένου, ενισχύοντας την ικανότητά τους να συγκρίνουν διαφορετικά θεωρητικά παραδείγματα και να αναπτύσσουν τεκμηριωμένο κριτικό λόγο.

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Ελληνόγλωσση

- Δημητρακάκη Άντζελα, *Τέχνη και παγκοσμιοποίηση: Από το μεταμοντέρνο σημείο στη βιοπολιτική αρένα*, Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 2013.
- Μπέμπε, Ασίλλε, *Νεκροπολιτική. Το άρθρο*, μτφρ. Χαρλαμπίτας Γιώργος, Αθήνα: Οι Εκδόσεις των Συναδέλφων, 2020.
- Χατζηνικολάου Νίκος, *Ιστορία της τέχνης και πάλη των τάξεων*, μτφρ. Δημακοπούλου Χριστίνα, επιμ. Μπούρου Ελένη, Αθήνα: Futura, 2026.
- Χάιντεγκερ Μάρτιν, *Η προέλευση του έργου τέχνης*, μτφρ.-εισαγ.-σχόλια Τζαβάρας Γιάννης, 2η επανέκδ. Αθήνα: Δωδώνη, 2018. Πρώτη έκδοση: 1986.
- Adorno Theodor, *Αισθητική θεωρία*, μτφρ. Αναγνώστου Λευτέρης, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2000.
- Barthes Roland, *Εικόνα – Μουσική – Κείμενο*, μτφρ. Σπανός Γιώργος, Αθήνα: Πλέθρον, 1988.
- Barthes Roland, *Μυθολογίες*, μτφρ. Χατζηδήμου Καίτη και Ράλλη Ιουλιέττα, Αθήνα: Κέδρος / Ράππα, 1979.
- Benjamin Walter, *Το έργο τέχνης στην εποχή της τεχνολογικής του αναπαραγωγικότητας*, μτφρ. Τερζάκης Φώτης, επιμ. Γαλάνης Βαγγέλης, Αθήνα: Επέκεινα, 2013.
- Berger John, *Η εικόνα και το βλέμμα*, μτφρ. Σταματοπούλου Ειρήνη, Αθήνα: Μεταίχμιο, 2022.
- Foucault Michel, *Οι λέξεις και τα πράγματα: Μια αρχαιολογία των επιστημών του ανθρώπου*, μτφρ. Παπαγιώργης Κωστής, επιμ. Λάγιος Θανάσης, Αθήνα: Πλέθρον, 2022.
- Hall Stuart, *Το έργο της αναπαράστασης*, μτφρ. και επιμ. Πετσίνη Πηνελόπη, Αθήνα: Πλέθρον, 2017.
- Haraway Donna, *Το μανιφέστο των σάιμποργκ: Επιστήμες, τεχνολογία και σοσιαλιστικός φεμινισμός στα τέλη του 20ού αιώνα*, μτφρ. Πεδιώτης Γιάννης, επιμ. Κουντούρη-Τσιάμη Ευγενία και Πεδιώτης Γιάννης, Αθήνα: Τοποβόρος, 2014.
- Jameson Fredric, *Το μεταμοντέρνο ή η πολιτισμική λογική του ύστερου καπιταλισμού*, μτφρ. Βάρσος Γιώργος, Αθήνα: Νεφέλη, 1999.
- Mulvey Laura, *Οπτικές και άλλες απολαύσεις*, μτφρ. Κουλεντιανού Μαργαρίτα, επιμ. Κομνηνού Μαρία, Αθήνα: Παπαζήσης, 2005.
- Rancière Jacques, *Ο μερισμός του αισθητού: Αισθητική και πολιτική*, μτφρ. Παραδέλλης Θεόδωρος, Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, 2012.

- Said Edward, *Οριενταλισμός*, μτφρ. Τερζάκης Φώτης, Αθήνα: Σάλτο, 2024.
- Spivak Gayatri Chakravorty, *Μπορούν οι υποτελείς να ομιλούν;* μτφρ. Κολύρη Χλόη και Τριτσιπίδης Παναγιώτης, επιμ. Περράκης Βαγγέλης, Αθήνα: Ακυβέρνητες Πολιτείες, 2024.

Ξενόγλωσση

- Azoulay Ariella Aïsha, *Potential History: Unlearning Imperialism*, London and New York: Verso, 2019.
- Bal Mieke and Norman Bryson, "Semiotics and Art History", *The Art Bulletin*, 73(2), 1991, pp. 174–208.
- Barad Karen, *Meeting the Universe Halfway: Quantum Physics and the Entanglement of Matter and Meaning*, Durham, North Carolina: Duke University Press, 2007.
- Bhabha Homi K., *The Location of Culture*, London and New York: Routledge, 1994.
- Bishop Claire, *Artificial Hells: Participatory Art and the Politics of Spectatorship*, London and New York: Verso, 2012.
- Braidotti Rosi, *The Posthuman*, Cambridge: Polity Press, 2013.
- Derrida Jacques, *The Truth in Painting*, trans. Bennington Geoffrey and McLeod Ian, Chicago and London: University of Chicago Press, 1987.
- Foster Hal, *The Return of the Real: Art and Theory at the End of the Century*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 1996.
- Hemingway Andrew, "Marxism and Art History after the Fall of Communism", *Art Journal*, 55(2), Summer 1996, pp. 20–27.
- Hooks Bell, "The Oppositional Gaze: Black Female Spectators", in Hooks Bell, *Black Looks: Race and Representation*, Boston, Massachusetts: South End Press, 1992, pp. 115–131.
- Karp Ivan, and Wilson Fred, "Constructing the Spectacle of Culture in Museums", in Greenberg Reesa, Ferguson Bruce W. and Nairne Sandy (eds.), *Thinking About Exhibitions*, London and New York: Routledge, 1996, pp. 251–267.
- Krauss Rosalind E., *The Optical Unconscious*, Cambridge, Massachusetts and London: MIT Press, 1993.
- Mignolo Walter and Vázquez Rolando, "Decolonial AestheSis: Colonial Wounds/Decolonial Healings", *Social Text–Periscope*, 15/06/2013, https://socialtextjournal.org/periscope_article/decolonial-aestheSis-colonial-woundsdecolonial-healings/.
- Mirzoeff Nicholas, *An Introduction to Visual Culture*, 2nd ed., London and New York: Routledge, 2009.
- Mirzoeff Nicholas, "The Multiple Viewpoint: Diaspora and Visual Culture", in Mirzoeff Nicholas (ed.), *The Visual Culture Reader*, 2nd ed., London and New York: Routledge, 2002, pp. 204–214.
- Mitchell W. J. T., *Iconology: Image, Text, Ideology*, Chicago and London: University of Chicago Press, 1986.
- Mitchell W. J. T., *What Do Pictures Want? The Lives and Loves of Images*, Chicago and London: University of Chicago Press, 2005.
- Mouffe Chantal, "Artistic Activism and Agonistic Spaces", *Art & Research: A Journal of Ideas, Contexts and Methods*, 1(2), Summer 2007, pp. 1–5.
- Nochlin Linda, "Why Have There Been No Great Women Artists?" in Nochlin Linda, *Women, Art, and Power and Other Essays*, New York: Harper & Row, 1988, pp. 145–178. 1st ed.: *ARTnews*, 69(9), 1971.

• Pollock Griselda, <i>Vision and Difference: Feminism, Femininity and Histories of Art</i>, rev. ed., London and New York: Routledge, 1988, 2003. • Schapiro Meyer, "The Social Bases of Art", in Harrison Charles and Wood Paul (eds.), <i>Art in Theory 1900–2000: An Anthology of Changing Ideas</i>, 2nd ed., Malden, Massachusetts and Oxford: Blackwell, 2003, pp. 514–519. 1st ed.: 1936. • Steyerl Hito, "In Defense of the Poor Image", <i>E-flux.com</i>, 10, November 2009, https://www.e-flux.com/journal/10/61362/in-defense-of-the-poor-image. • Tickner Lisa, "Feminism, Art History and Sexual Difference", <i>Genders</i>, 18(3), Fall 1988, pp. 92–128.	
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ:	Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και εφόσον απαιτείται δια ζώσης επίσκεψη σε χώρους πολιτισμού.
ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ/ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Διαμορφωτική Δοκιμασία, με βάση την επίδοση στο πλαίσιο του μαθήματος στη διάρκεια του εξαμήνου και Συμπερασματική Δοκιμασία με γραπτές εξετάσεις.
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Ελληνικά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 3

ΜΑΘΗΜΑ	Ιστορία της τέχνης του 19ου και του 20ου αιώνα στην Ελλάδα
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ
ΕΤΟΣ/ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	1 / 2
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ:	350 ώρες / 15 ECTS
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	
ΟΝΟΜΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΟΣ/-ΟΝΤΩΝ:	Αρετή Αδαμοπούλου, Λευτέρης Σπύρου
Ώρες διδασκαλίας:	3
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:	
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΤΟΧΟΙ-ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ: Οι φοιτητές μετά την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος θα είναι σε θέση να: • έχουν αποδεδειγμένη γνώση των εικαστικών τάσεων στην ελληνική τέχνη του 19ου και του 20ου αιώνα και της ιστορίας των βασικών θεσμών που διαμόρφωσαν την εικαστική παραγωγή για το	

διάστημα αυτό.

- χρησιμοποιούν τη γνώση και την κατανόηση αυτής της τέχνης προκειμένου να αναγνωρίζουν βασικά στιλιστικά χαρακτηριστικά και θεσμικές επιλογές στην εικαστική παραγωγή του 19ου και του 20ου αιώνα στην Ελλάδα.
- διαμορφώνουν κρίση σχετικά με την ιστορία της εικαστικής παραγωγή αυτής της περιόδου στην Ελλάδα.
- να ερευνούν σχετικά με την τέχνη του 19ου και 20ου αιώνα στην Ελλάδα και να παράγουν σχετικά κείμενα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Το μάθημα εισάγει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στην πράξη της ιστορικής αρχειακής έρευνας στην ιστορία της μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης, με επίκεντρο την ελληνική περίπτωση. Μέσα από παραδείγματα, ασκήσεις και επαφή με διαφορετικά είδη πηγών, οι συμμετέχοντες εξοικειώνονται με τους τρόπους εντοπισμού, ανάγνωσης και αξιοποίησης αρχειακού υλικού, αποκτώντας δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την εκπόνηση αυτόνομης έρευνας.

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες καλούνται να διερευνήσουν πώς διαμορφώθηκε η καλλιτεχνική παραγωγή στην Ελλάδα από τον 19ο αιώνα έως σήμερα, λαμβάνοντας υπόψη τις ιστορικές συνθήκες, τους θεσμούς και τις θεωρητικές συζητήσεις κάθε περιόδου. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ενεργό συμμετοχή, την κριτική προσέγγιση των πηγών και τη σύνδεση της θεωρίας με την ερευνητική πρακτική.

Συγκεκριμένα, το μάθημα εστιάζει:

- στις ιστορικές και κοινωνικές συνθήκες μέσα στις οποίες αναπτύχθηκε η τέχνη στην Ελλάδα κατά τον 19ο και τον 20ό αιώνα
- στη διαμόρφωση της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης και των θεσμών, καθώς και στη σημασία της «ακαδημίας»
- στη μεσοπολεμική περίοδο ως πεδίο έντονου διαλόγου και αντιπαράθεσης για την τέχνη
- στη συγκρότηση των εκθεσιακών πρακτικών και των πολιτιστικών θεσμών μετά το 1949
- στις τομές και τις αλλαγές που επηρέασαν την καλλιτεχνική παραγωγή στον 20ό αιώνα
- σε σύγχρονες καλλιτεχνικές πρακτικές που αφορούν το σώμα, τον χώρο και το αντικείμενο
- στους πειραματισμούς με νέες τεχνολογίες (εικόνα, ήχος, διαδίκτυο), ιδίως από τη δεκαετία του 1980 και εξής
- στο σημερινό θεσμικό πλαίσιο για τις τέχνες στην Ελλάδα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να προσεγγίζουν με αυτοπεποίθηση αρχειακές πηγές, να διαμορφώνουν ερευνητικά ερωτήματα και να αναπτύσσουν τεκμηριωμένες ιστορικές αναλύσεις.

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Αδαμοπούλου Αρετή (επιμ.), *Η τέχνη στην Ελλάδα. Το θεσμικό πλαίσιο μετά το 1945*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2024.
- Αδαμοπούλου Αρετή, *Ελληνική μεταπολεμική τέχνη. Εικαστικές παρεμβάσεις στον χώρο*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2001.

- Αδαμοπούλου Αρετή, <i>Τέχνη και ψυχροπολεμική διπλωματία. Διεθνείς εικαστικές εκθέσεις στην Αθήνα, 1950-1967</i>, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2019. - Βιδάλη Λεώνη (επιμ.), <i>Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών. Εκατόν πενήντα χρόνια, 1837-1987</i>, Αθήνα: Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, 1990. - Γιακουμακάτος Ανδρέας, <i>Ιστορία της ελληνικής αρχιτεκτονικής, 20ος αιώνας</i>, Αθήνα: Νεφέλη, 2003. - Δαμάσκος Δημήτρης και Πλάντζος Δημήτρης (επιμ.), <i>A Singular Antiquity</i>, Αθήνα: Μουσείο Μπενάκη, 2008. - Ιωαννίδης Κώστας, <i>Έργα τέχνης, άνθρωποι και ιδέες: Ελλάδα-ΗΠΑ και Ψυχρός Πόλεμος</i>, Αθήνα: Futura, 2025. - Καφέτση Άννα (επιμ.), <i>Μεταμορφώσεις του μοντέρνου. Η ελληνική εμπειρία</i>, Αθήνα: Εθνική Πινακοθήκη/Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου, 1992. - Κωτίδης Αντώνης, <i>Μοντερνισμός και παράδοση στην ελληνική τέχνη του μεσοπολέμου</i>, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 1993. - Κωτίδης Αντώνης, <i>Ελληνική τέχνη. Ζωγραφική 19ου αιώνα</i>, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1995. - Κωτίδης Αντώνης, <i>Τριανταφυλλίδης. Ένα άλλο Τριάντα στη ζωγραφική</i>, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2002. - Κωτίδης Αντώνης, <i>Μοντερνισμός και παράδοση στην ελληνική μεταπολεμική και σύγχρονη τέχνη</i>, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2011. - Ματθιόπουλος Δ. Ευγένιος, <i>Η τέχνη πτεροφυεί εν οδύνη. Η πρόσληψη του νεορομαντισμού στο πεδίο της ιδεολογίας, της θεωρίας της τέχνης και της τεχνοκριτικής στην Ελλάδα</i>, Αθήνα: Ποταμός, 2005. - Ματθιόπουλος Δ. Ευγένιος (επιμ.), <i>Ο θεσμός της Πανελλήνιας Καλλιτεχνικής Έκθεσης, 1938-1987</i>, Αθήνα: ΕΛΙΔΕΚ, ΙΤΕ, 2022. - Ματθιόπουλος Δ. Ευγένιος, <i>Κανείς πριν μπει στη μάχη δεν ξέρει ποιος είναι. Η Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών στα δύσκολα χρόνια 1967-1975: τότε που άλλαξαν όλα</i>, Αθήνα: Ποταμός, 2026. - Μυκονιάτης Ηλίας, <i>Ελληνική τέχνη. Νεοελληνική γλυπτική</i>, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1996. - Τενεκετζής Αλέξανδρος, <i>Τα μνημεία για τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Εικονομαχίες στην Ευρώπη του Ψυχρού Πολέμου (1945-1975)</i>, Αθήνα: Ασίνη, 2020. - Τσιντζιλώνη Στεριανή, <i>Υπό τη σκιά του Παρθενώνα. Χορός στο Φεστιβάλ Αθηνών στην περίοδο του Ψυχρού Πολέμου (1955-1966)</i>, Αθήνα: Κάπα Εκδοτική, 2022. - Φιλίππιδης Δημήτρης, <i>Νεοελληνική αρχιτεκτονική</i>, Αθήνα: Μέλισσα, 1984. - Χατζηνικολάου Νίκος, <i>Εθνική Τέχνη και Πρωτοπορία</i>, Αθήνα: Το όχημα, 1982. - Χατζηνικολάου Νίκος, <i>Ιστορία της τέχνης και πάλι των τάξεων</i>, μτφρ. Δημακοπούλου Χριστίνα, επιμ. Μπούρου Ελένη, Αθήνα: Futura, 2026.	
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ:	Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και εφόσον απαιτείται δια ζώσης επίσκεψη σε χώρους πολιτισμού.
ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ/ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Διαμορφωτική Δοκιμασία, με βάση την επίδοση στο πλαίσιο του μαθήματος στη διάρκεια του εξαμήνου και Συμπερασματική Δοκιμασία με γραπτές εξετάσεις.
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Ελληνικά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 4

ΜΑΘΗΜΑ	Επιμέλεια εκθέσεων
---------------	---------------------------

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ
ΕΤΟΣ/ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	2 / 3
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ:	350 ώρες / 15 ECTS
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	
ΟΝΟΜΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΟΣ/-ΟΝΤΩΝ:	Εσθήρ Σολομών, Κάτια Παπανδρεοπούλου, Κατερίνα Κωνσταντίνου
Ώρες διδασκαλίας:	3
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:	
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΤΟΧΟΙ-ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ: Οι φοιτητές μετά την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος θα είναι σε θέση να: -να συζητούν για τις ιδεολογικές, ιστορικές, πολιτισμικές και ευρύτερα κοινωνικές παραμέτρους του εκθεσιακού φαινομένου - να διαμορφώνουν και να εκφράζουν κρίση σχετικά με τη σημασία και τη λειτουργία των μουσειακών αναπαραστάσεων και το εκθεσιακό φαινόμενο εν γένει. Γενικές ικανότητες στις οποίες αποσκοπεί το μάθημα: - Κριτική ανάλυση και ερμηνεία των εκθεσιακών αναπαραστάσεων. - Δυνατότητα να ερευνούν, να χρησιμοποιούν και να αξιολογούν όψεις της κοινωνικής θεωρίας που σχετίζονται με τη συγκρότηση μίας έκθεσης.	
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα σκοπεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με τη θεωρητική ανάλυση των εκθέσεων ως κοινωνικών/πολιτισμικών γεγονότων. Μέσα από μία σειρά εκθεσιακών παραδειγμάτων, συζητήσεων, εκδρομών και φιλοξενούμενων ομιλητών, διερευνάται η πορεία της επιμέλειας εκθέσεων εικαστικών, αρχαιολογικών, ιστορικών και εθνογραφικών/λαογραφικών, από τον 19ο αιώνα και εξής. Για τον σκοπό αυτό, αξιοποιούνται θεωρητικοί προβληματισμοί από τις μουσειολογικές, κοινωνικές και πολιτισμικές σπουδές γύρω από την αναπαραστατική λειτουργία και την ερμηνευτική προσέγγιση των εκθέσεων. Οι τρεις θεματικές ενότητες που θα διερευνηθούν είναι οι εξής: Α. Εισαγωγή στην επιμέλεια εκθέσεων Τι είναι μία έκθεση; Στη εισαγωγική συνάντηση παρουσιάζονται ποικίλες προσεγγίσεις του εκθεσιακού φαινομένου ως επικοινωνιακής διαδικασίας με εκπαιδευτικές, οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και ιδεολογικές προεκτάσεις/συνδηλώσεις. Αναλύονται διαφορετικές κατηγορίες εκθέσεων (ατομικές, ομαδικές, αναδρομικές, μόνιμες, περιοδικές, περιοδεύουσες, ψηφιακές) και εκθεσιακών χώρων (μουσεία, γκαλερί, βιβλιοθήκες, εκθεσιακά κέντρα, το διαδίκτυο, αρχεία, κήποι, πλατείες και υπαίθριοι δημόσιοι χώροι). Θα εξετάσουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά μίας εικαστικής έκθεσης αλλά και τον ρόλο του επιμελητή ως παράγοντα (συν)διαμόρφωσης της σύγχρονης τέχνης και παραγωγής γνώσης.	

Στη δεύτερη συνάντηση θα εξετάσουμε τη σχέση της επιμέλειας εκθέσεων με τη μουσειολογία, τις σπουδές υλικού πολιτισμού, την ιστορία και θεωρία της τέχνης, την οπτική Ανθρωπολογία, τις κοινωνικές επιστήμες, τη φιλοσοφία, τις πολιτισμικές σπουδές και την τεχνοκριτική. Θα δώσουμε έμφαση στην αξιοποίηση της κοινωνικής θεωρίας κατά τον σχεδιασμό μιας έκθεσης, τη χρήση συγκεκριμένων εκθεσιακών μέσων, και την ανάλυση της «ποιητικής» (“poetics”) των νοημάτων της και του πολιτικού/ιδεολογικού της πλαισίου.

B. Ιστορία της επιμέλειας εκθέσεων

Η ιστορία της επιμέλειας αποκαλύπτει τη σταδιακή μετάβαση από μια λειτουργία φύλαξης και νομιμοποίησης του ιερού, σε μια αναστοχαστική πρακτική παραγωγής νοήματος, όπου η διάταξη των έργων δεν περιορίζεται πλέον στη διατήρηση ή την απεικόνιση μιας κατεστημένης τάξης, αλλά συνιστά έναν κριτικό μηχανισμό μέσω του οποίου κάθε εποχή σκηνοθετεί, διερωτάται και αναδιαμορφώνει τα δικά της καθεστώτα γνώσης, εξουσίας και ορατότητας. Η ενότητα αυτή παρουσιάζει μια ιστορική και θεματική εξιστόρηση της επιμέλειας των εκθέσεων, από την άνθησή της την περίοδο του Grand Tour και του Διαφωτισμού, έως την πολλαπλότητα, διεύρυνση αλλά και επαγγελματική εξειδίκευση που επιφέρει ο 20ός αιώνας: από τον επιμελητή-διανοούμενο και επιστήμονα του 18ου αιώνα, τον ειδικό, εγγυητή της αυθεντικότητας και του κανόνα του 19ου, έως τον ανεξάρτητο επιμελητή, κριτικό ερμηνευτή, καλλιτέχνη, και συχνά ακτιβιστή του 20ού αιώνα. Παράλληλα, συνυφασμένη με τη Δύση και τις αποικιοκρατικές πολιτικές και πρακτικές της την περίοδο της νεωτερικότητας, η επιμέλεια εξυφαίνει και μαρτυρά όλες τις ιστορίες των εμπλεκόμενων αντικειμένων, ανθρώπων, συμβόλων, συλλογών και θεσμών που στη σημερινή εποχή επιδέχονται πολλές κριτικές αναγνώσεις. Έτσι, η μελέτη των τόπων και των θεσμών που την καθιέρωσαν (Διεθνείς Εκθέσεις, Σαλόν, γκαλερί), αλλά και οι πρακτικές νεωτερικών θεσμών που την ανέδειξαν (Biennale, documenta), θα βρίσκονται στο επίκεντρο των κριτικών αναγνώσεων του μαθήματος.

Γ. Η «εθνογραφική στροφή» στην επιμέλεια

Η ενότητα εξετάζει την «εθνογραφική στροφή» στις εκθέσεις σύγχρονης τέχνης και στον επιμελητικό λόγο, από τη δεκαετία του 1990 και εξής. Υπό το πρίσμα της κριτικής της αναπαράστασης και των μετα-αποικιακών συζητήσεων, αναλύεται η μετατόπιση από την έκθεση ως ουδέτερο πεδίο παρουσίασης προς την έκθεση ως χώρο παραγωγής γνώσης, διαπραγμάτευσης ταυτοτήτων και αναστοχασμού της θεσμικής εξουσίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συνάντηση σύγχρονης τέχνης και ανθρωπολογίας, όπως αυτή διατυπώθηκε μέσα από τη συζήτηση περί «καλλιτέχνη ως εθνογράφου» και «ανθρωπολόγου ως επιμελητή», καθώς και στη σταδιακή ενσωμάτωση εθνογραφικών μεθόδων (έρευνα πεδίου, συνεργατικές πρακτικές) στον σχεδιασμό εκθέσεων. Η επιμέλεια προσεγγίζεται ως μορφή σύνθεσης (assemblage) και επιτελεστικής πρακτικής, η οποία αναστοχάζεται τις ίδιες τις συνθήκες θέασης, αφήγησης και θεσμικής μεσολάβησης. Μέσα από επιλεγμένες θεωρητικές και εκθεσιακές περιπτώσεις, διερευνάται πώς η οπτική ανθρωπολογία και η έννοια της επιμελητικής «συν-παραγωγής» μετασχηματίζουν τον ρόλο του επιμελητή: από «αυθεντία» σε διαμεσολαβητή διαδικασιών, πεδίων και κοινοτήτων.

Το μάθημα περιλαμβάνει επίσης:

1. Σχολιασμός επιλεγμένων κειμένων- φοιτητικές παρουσιάσεις

Η ομάδα των φοιτητών/τριών θα χωριστεί σε τρεις ισάριθμες υποομάδες οι οποίες θα εξετάζουν και θα σχολιάζουν επιλεγμένα αναγνώσματα.

2. Επισκέψεις σε εκθεσιακούς χώρους

Η ομάδα των φοιτητών/τριών θα χωριστεί σε τρεις ισάριθμες υποομάδες προκειμένου να επισκεφθούν και να αναλύσουν σύγχρονες εικαστικές εκθέσεις και να συνομιλήσουν με τους συντελεστές τους όσον αφορά τις επιμελητικές τους πρακτικές.

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Ελληνόγλωσση

- Αδαμοπούλου Αρετή, *Τέχνη και ψυχροπολεμική διπλωματία. Διεθνείς εκθέσεις τέχνης στην Αθήνα, 1950-1967*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2019.
- Μαρίνος Χριστόφορος (επιμ.), *Το έργο της επιμέλειας, Κριτική + Τέχνη*, 4, Αθήνα: Διεθνής Ένωση Κριτικών Τέχνης - AICA Ελλάς, 2012.
- Βουδούρη Δάφνη, *Κράτος και Μουσεία*, Αθήνα και Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, 2003.
- Γερογιάννη Ειρήνη, «Όταν “οι καλλιτεχνικές συζητούν αδιάκοπα”»: Τοποθετήσεις, υποθέσεις, διερευνήσεις για ένα Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στην Ελλάδα», στο Καραμπά Ελπίδα και Κοσμάδακη Πολύνα (επιμ.), *Κριτική των θεσμών - Κριτικοί θεσμοί, Κριτική + Τέχνη*, 5, Αθήνα: Διεθνής Ένωση Κριτικών Τέχνης - AICA Ελλάς, 2013, σσ. 124–140.
- Κανιάρη Ασημίνα, *Το μουσείο ως χώρος της ιστορίας της τέχνης. Εκθέσεις, συλλογές και η τέχνη από τον 19ο στον 21ο αιώνα*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη, 2013.
- Καραμπά Ελπίδα (επιμ.), *Curating: Απόψεις για την επιμελητική δράση. 9+1 Α-πραγματοποιήτα πρότζεκτ*, Αθήνα: Futura, 2005.
- Καφέτση Άννα (επιμ.), *Τέχνης πολιτική: από τη συλλογή του ΕΜΣΤ*, Αθήνα: Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, 2010.
- Κοσκινά Κατερίνα (επιμ.), *Αντίδωρον: Η συλλογή του ΕΜΣΤ*, documenta 14 Fridericianum, Κάσελ, Αθήνα: Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, 2017.
- Κυριαζή Νότα, *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και τεχνικών*, Αθήνα: Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις, 1998.
- Μπούνια Αλεξάνδρα και Γκαζή Ανδρομάχη (επιμ.), *Εθνικά μουσεία στη νότια Ευρώπη: ιστορία και προοπτικές*, Αθήνα: Καλειδοσκόπιο, 2012.
- Ξαγοράρης Παντελής, «Απόψεις για την ίδρυση Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης», *Επιθεώρηση Τέχνης*, 136, Απρίλιος 1966, σσ. 465–468.
- Οικονόμου Μαρία, *Μουσείο: αποθήκη ή ζωντανός οργανισμός; Μουσειολογικοί προβληματισμοί και ζητήματα*, Αθήνα: Κριτική, 2003.
- Προκοπίου Άγγελος, «Τα ακατανόητα και τα κατανοητά για το μουσείο της σύγχρονης τέχνης», *Νέες Μορφές*, 5, Ιούλιος-Αύγουστος 1962, σ.5.
- Σκαλτσά Μαλαματένια, *Αίθουσες τέχνης στην Ελλάδα: Αθήνα-Θεσσαλονίκη 1920-1988*, Αθήνα: Άποψη, 1989.
- Σολομών Εσθήρ, «Τα μουσεία ως ‘αντικείμενα’. Αναζητώντας τρόπους προσέγγισης», στο Γιαλούρη Ελεάνα (επιμ.), *Υλικός πολιτισμός. Η ανθρωπολογία στη χώρα των πραγμάτων*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2012, σσ. 75-124.
- Τροβά Ελένη, *Η πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης. Έννοια και περιεχόμενο*, Αθήνα και Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας 2018.
- Τσιάρα Συραγώ, *Η επιμέλεια του βλέμματος. Σύγχρονη τέχνη και επιμελητική πρακτική*, Αθήνα: Νήσος, 2021.
- Hooper-Greenhill Eilean, *Το Μουσείο και οι πρόδρομοί του*, μτφρ. Παππάς Ανδρέας, Αθήνα: Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, 2006.

- Serota Nicholas, *Εμπειρία ή ερμηνεία: Το δίλημμα των μουσείων μοντέρνας τέχνης*, μτφρ. Παππάς Ανδρέας, Αθήνα: Άγγρα, 2012.

Ξενόγλωσση

- Altshuler Bruce, *Biennials and Beyond: Exhibitions that Made Art History: 1962-2002*, New York: Phaidon Press, 2013.
- Altshuler Bruce, *Salon to Biennial - Exhibitions that Made Art History, 1863-1959*, New York: Phaidon Press, 2008.
- Barthes Roland, *Image-Music-Text*, trans. Heath Stephen, London: Fontana Press, 1977.
- Bennett Torry, *The birth of the museum: history, theory, politics*, London: Routledge, 1995.
- Bishop Claire, *Radical Museology Or, "What's Contemporary" in Museums of Contemporary Art?* rev. ed., London: Koenig Books, 2014.
- Borja-Villiel Manuel, Cabañas Kaira and Ribalta Jorge, *Relational Objects: MACBA Collection 2002-07*, Barcelona: MACBA, 2009.
- Broersma Linda and Van Rossem Patrick, "Rewriting or Reaffirming the Canon? Critical Readings of Exhibition History", *StedelijkStudies.com*, 2015, <https://stedelijkstudies.com/journal/rewriting-or-reaffirming-the-canon-critical-readings-of-exhibition-history/>.
- Crimp Douglas, *On the museum's ruins*, Cambridge, Massachusetts and London: MIT Press, 1993.
- Cuno James (ed.), *Whose muse? Art museums and the public trust*, New Jersey and Cambridge, Massachusetts: Princeton University Press and Harvard University Art Museum, 2003.
- Davallon Jean, *L'exposition à l'oeuvre : stratégies de communication et médiation symbolique*, Paris: L' Harmattan, 2011.
- Eilertsen Lill and Amundsen Arne Bugge (eds.), *Museum Policies in Europe (1990-2010): Negotiating Professional and Political Utopia*, EuNaMus Report No. 3, Linköping: Linköping University Electronic Press, 2012.
- Ferguson Bruce W., Greenberg Reesa and Nairne Sandy (eds.), *Thinking About Exhibitions*, London and New York: Routledge, 1996.
- Haskell Francis, *The Ephemeral Museum. Old Master Paintings and the Rise of the Art Exhibition*, New Haven and London: Yale University Press, 2000.
- Höller Christian (ed.), *L'Internationale: Post-War Avant-Gardes between 1957 and 1986*, Zürich: JRP/Ringier, 2004.
- Knell Simon, Axelsson Bodil, Eilertsen Lill, Myrivili Eleni, Porciani Ilaria, Sawyer Andrew and Watson Sheila, *Crossing Borders: Connecting European Identities in Museums and Online*, EuNaMus Report No. 2, Linköping: Linköping University Electronic Press, 2012.
- Macdonald Sharon and Fyfe Gordon (eds.), *Theorizing museums: representing identity and diversity in changing world*, Oxford: Blackwell, 1997.
- Murawska-Muthesius Katarzyna and Piotrowski Piotr (eds.), *From Museum Critique to the Critical Museum*, Abingdon, Oxon and New York: Routledge 2017.
- O'Doherty Brian, *Inside the White Cube: The Ideology of the Gallery Space*, expanded ed. Berkeley: University of California Press, 1999.
- O'Neill Paul, *The Culture of Curating and the Curating of Culture(s)*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2012.
- Putnam James, *Art and artifact: the museum as medium*, London: Thames & Hudson, 2001.

• Snauwaert Dirk, Borja-Villel Manuel, Esche Charles (eds.), <i>The Absent Museum: Blueprint for a Museum of Contemporary Art for the Capital of Europe</i>, Brussels: Mercatorfonds, 2017. • Solomon Esther, "Museums and the subversion of the exhibitionary order: Playing with Enlightenment values", in <i>Reference/Representation</i>, Athens: Futura, 2011, pp. 105–110. • Staniszewski Mary Anne, <i>The Power of Display: A History of Exhibition Installations at the Museum of Modern Art</i>, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 1998. • Sternfeld Nora, "Involvements - A short introduction to curating between entanglement and solidarity", <i>mustekala.info</i>, 3(52), 14/10/2013, http://www.mustekala.info/node/35816. • Ulrich Obrist Hans, <i>Everything You Always Wanted to Know About Curating* But Were Afraid to Ask</i>, London: Sternberg Press, 2011. • Ulrich Obrist Hans, <i>A brief history of curating</i>, Zurich: JRP and Les Presses du Réel, 2008. • Vogel Felix, "Notes on exhibition history in curatorial discourse", <i>OnCurating.org</i>, 21, 2014, https://www.on-curating.org/issue-21-reader/notes-on-exhibition-history-in-curatorial-discourse.html. • Weibel Peter and Buddensieg Andrea (eds.), <i>Contemporary art and the museum: a global perspective</i>, Ostfildern: Hatje Cantz Verlag, 2007.	
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ:	Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και δια ζώσης επίσκεψη σε εκθεσιακούς χώρους.
ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ/ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Γραπτή εργασία έκτασης 4.000-6.000 λέξεις (εξαιρουμένων των υποσημειώσεων και της βιβλιογραφίας). Συνεκτιμάται η επάρκεια ανταπόκρισης των φοιτητών/τριών στον σχολιασμό της βιβλιογραφίας των θεματικών ενοτήτων και η παρουσίαση της εργασίας τους προς συζήτηση.
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Ελληνικά

Β. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Επιλεγόμενα μαθήματα Β' εξαμήνου:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 1

ΜΑΘΗΜΑ	Ψηφιακή ιστορία της τέχνης
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ
ΕΤΟΣ/ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	1 / 2
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ:	350 ώρες / 15 ECTS
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	
ΟΝΟΜΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΟΣ/-ΟΝΤΩΝ:	Αμαλία Φωκά
Ώρες διδασκαλίας:	3
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:	

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΤΟΧΟΙ-ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ:

Οι φοιτητές μετά την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος θα είναι σε θέση να:

- Κατανοούν τις βασικές θεωρητικές αρχές και προκλήσεις της Ψηφιακής Ιστορίας της Τέχνης.
- Αναπτύξουν κριτική σκέψη γύρω από τα ψηφιακά εργαλεία και τις μεθόδους στην ιστορία της τέχνης.
- Αναλύσουν μελέτες περίπτωσης για να κατανοήσουν σε βάθος τις δυνατότητες και τα όρια των υπολογιστικών εργαλείων στην ιστορία της τέχνης.
- Διαμορφώνουν ερευνητικά ερωτήματα και αναπτύσσουν νέες προσεγγίσεις στην ιστορία της τέχνης αξιοποιώντας υπολογιστικές και ψηφιακές μεθόδους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Το μάθημα κάνει μια κριτική επισκόπηση των ψηφιακών και υπολογιστικών μεθόδων στην έρευνα για την ιστορία της τέχνης. Εστιάζοντας σε τεχνολογίες όπως τα ψηφιακά αρχεία, τα μεγάλα δεδομένα, η ανάλυση δικτύων και η υπολογιστική όραση, εξετάζεται πώς αυτές οι τεχνολογίες και εργαλεία διαμορφώνουν νέες ερευνητικές δυνατότητες και προκλήσεις για την ιστορία της τέχνης. Το μάθημα προσεγγίζει κριτικά τις γνωσιολογικές και ηθικές επιπτώσεις της ψηφιακής τεχνολογίας, εξετάζοντας πώς μπορεί να αναδιαμορφώσει τις μεθόδους, τα ερωτήματα και τις αφηγήσεις στην Ιστορία της Τέχνης. Θεματικές:

1. **Εισαγωγή στην Ψηφιακή Ιστορία της Τέχνης:** Ορισμός της Ψηφιακής Ιστορίας της Τέχνης και διαφοροποίηση από την απλή "ψηφιοποίηση" της τέχνης. Εξετάζεται η σχέση μεταξύ ψηφιακών και παραδοσιακών μεθόδων, τα οφέλη και οι προκλήσεις των υπολογιστικών εργαλείων, και αν δίνεται η

δυνατότητα δημιουργίας νέων ερωτήσεων που δεν ήταν δυνατές με τις παραδοσιακές μεθόδους. Ποια είναι η "προστιθέμενη αξία" του ψηφιακού στην ιστορία της τέχνης.

2. **Ψηφιακά Αρχεία και Η Πολιτική της Ψηφιοποίησης:** Εξερεύνηση των διαδικασιών δημιουργίας και διαχείρισης ψηφιακών αρχείων και συλλογών, και των επιπτώσεών τους στην πρόσβαση και κατανόηση της τέχνης. Παρουσίαση εργαλείων ψηφιοποίησης και λογισμικών αρχειοθέτησης για τη δημιουργία και οργάνωση ψηφιακών συλλογών. Συζήτηση για ηθικά ζητήματα, όπως η συμπερίληψη, η επιλογή, και η ιδιοκτησία των δεδομένων. Ποιος αποφασίζει τι διατηρείται, τι ψηφιοποιείται, και ποιες είναι οι επιπτώσεις στη μελέτη της ιστορίας της τέχνης.

3. **Μεταδεδομένα και Ταξινομίες:** Ανάλυση της σημασίας των μεταδεδομένων και της ταξινόμησης στην οργάνωση και ερμηνεία της τέχνης. Παρουσίαση εργαλείων και προτύπων μεταδεδομένων και διερεύνηση τεχνικών για την εξαγωγή και εφαρμογή μεταδεδομένων. Εξέταση της αντικειμενικότητας και των προκαταλήψεων στις μεθόδους ορισμού μεταδεδομένων και ταξινόμησης και πώς αυτές επηρεάζουν την πρόσβαση και την κατανόηση των έργων τέχνης. Πώς οι ταξινομίες και τα μεταδεδομένα επηρεάζουν την πρόσληψη και την αντικειμενικότητα των δεδομένων τέχνης.

4. **Χωρική Ανάλυση και Χαρτογράφηση:** Εισαγωγή στη χωρική ανάλυση και στη χρήση εργαλείων χαρτογράφησης για την κατανόηση των καλλιτεχνικών δικτύων και των σχέσεων μεταξύ καλλιτεχνών, έργων, και τόπων. Συζήτηση των περιορισμών της χωρικής ανάλυσης στην αναπαράσταση του πολιτιστικού περιβάλλοντος. Πώς η χαρτογράφηση διαμορφώνει την κατανόηση των καλλιτεχνικών δικτύων και ποιες πληροφορίες μπορεί να παραλείπει ή να απλοποιεί.

5. **Χρονική Χαρτογράφηση και Χρονικά Διαγράμματα:** Παρουσίαση χρονικών χαρτών και διαγραμμάτων ως εργαλείων για την οπτικοποίηση της χρονολογίας και του ιστορικού χρόνου στην τέχνη. Επισκόπηση εργαλείων για τη δημιουργία χρονικών διαγραμμάτων και συζήτηση των επιπτώσεών τους στην αφήγηση και κατανόηση της ιστορίας της τέχνης.

6. **Οπτικοποίηση Δεδομένων και Σχεδιασμός Διεπαφών:** Ανάλυση της σημασίας της οπτικοποίησης δεδομένων και του σχεδιασμού διεπαφών στην κατανόηση και ερμηνεία των δεδομένων τέχνης. Παρουσίαση εργαλείων οπτικοποίησης και διερεύνηση των επιπτώσεων των σχεδιαστικών επιλογών στην οπτική πρόσληψη των δεδομένων. Πώς οι επιλογές στην οπτικοποίηση δεδομένων μπορούν να επηρεάσουν την ερμηνεία.

7. **Ανάλυση Μεγάλων Πολιτιστικών Δεδομένων:** Εισαγωγή στην ανάλυση μεγάλων δεδομένων (big data). Παρουσίαση εργαλείων ανάλυσης δεδομένων και συζήτηση για το πώς η ανάλυση μεγάλων δεδομένων μπορεί να αποκαλύψει ή να κρύψει πληροφορίες. Μπορεί η ανάλυση μεγάλων δεδομένων να διαμορφώσει νέα ερωτήματα στην ιστορία της τέχνης; Μπορούν τα μεγάλα δεδομένα να αποκαλύψουν νέα νοήματα ή περιορίζουν την ερμηνεία της τέχνης σε ποσοτικοποιήσιμα στοιχεία.

8. **Ανάλυση Δικτύων και Σχέσεις Επιρροής στην Τέχνη:** Παρουσίαση της ανάλυσης δικτύων και της θεωρίας δικτύων ως εργαλείων για την κατανόηση των καλλιτεχνικών σχέσεων και της επιρροής. Επισκόπηση εργαλείων δικτυακής ανάλυσης για τη δημιουργία και ανάλυση διασυνδέσεων μεταξύ καλλιτεχνών και έργων. Πόσο αποτελεσματική είναι η δικτυακή ανάλυση στην αποτύπωση της πολυπλοκότητας των σχέσεων επιρροής στην τέχνη.

9. **Υπολογιστική Όραση και Ανάλυση Εικόνων Έργων Τέχνης:** Εισαγωγή στην υπολογιστική όραση και την ανάλυση εικόνας για την αναγνώριση μορφής, στυλ και θεματικών στοιχείων σε έργα τέχνης. Παρουσίαση εργαλείων υπολογιστικής όρασης και συζήτηση των περιορισμών και προκαταλήψεων που ενσωματώνονται σε αυτές τις τεχνολογίες. Μπορεί η υπολογιστική όραση να προσφέρει μια νέα μέθοδο ανάλυσης της τέχνης ή απλώς επαναλαμβάνει υπάρχουσες κατηγορίες με ένα μηχανικό τρόπο.

10. **Μεγάλα Πολυτροπικά Μοντέλα και η Ιστορία της Τέχνης:** Κριτική ανάλυση των μεγάλων πολυτροπικών μοντέλων και των δυνατοτήτων τους να συνδέουν γραπτές περιγραφές με οπτικές αναπαραστάσεις. Εξέταση των επιπτώσεων αυτών των μοντέλων στην κατανόηση και ερμηνεία της τέχνης, καθώς και των προκαταλήψεων και των πολιτισμικών κανονικοποιήσεων που ενσωματώνουν. Μπορούν να προκύψουν με αυτά τα μοντέλα νέες ερωτήσεις για τον τρόπο που γίνονται αντιληπτά τα αντικείμενα μελέτης στην ιστορία της τέχνης.

11. **Το Μέλλον της Ψηφιακής Ιστορίας της Τέχνης:** Επισκόπηση των ηθικών, νομικών και επιστημονικών προκλήσεων στην Ψηφιακή Ιστορία της Τέχνης. Συζήτηση για τον ρόλο του ιστορικού τέχνης σε αυτό το ψηφιακό πλαίσιο και τις πιθανές εξελίξεις του πεδίου.

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Azar Mirtra, Cox Geoff and Impett Leonardo, “Introduction: Ways of Machine Seeing”, *AI & Society*, 36, 20/02/2021, pp. 1093–1104 <https://doi.org/10.1007/s00146-020-01124-6>.
- Baca Murtha, *Introduction to Metadata*, 3rd ed., Los Angeles: Getty Research Institute, 2016.
- Brown Kathryn (ed.), *The Routledge Companion to Digital Humanities and Art History*, New York: Routledge, 2020.
- Brown Kathryn, “Humanist-in-the-Loop: Machine Learning and the Analysis of Style in the Visual Arts”, in Wang James Z., and Reginald Adams (eds.), *Modeling Visual Aesthetics, Emotion, and Artistic Style*, Berlin: Springer, 2024, pp. 219–230.
- Brown Kathryn, “After Art History? Artworks as Data”, *The Art Bulletin*, 106(2), 2024, pp. 33–36.
- Brown Kathryn (ed.), *Artificial Intelligence and Art History: Looking at Images in an Algorithmic Culture. Proceedings of the British Academy*, London: The British Academy, 2026.
- Cetinic Eva, Tomislav Lipic, and Sonja Grgic, “Learning the Principles of Art History with Convolutional Neural Networks”, *Pattern Recognition Letters*, 129, 2020, pp. 56–62.
- Drucker Johanna, *Visualization and Interpretation: Humanistic Approaches to Display*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2020.
- Drucker Johanna and Bishop Claire, “A Conversation on Digital Art History”, in Brown Kathryn (ed.), *The Routledge Companion to Digital Humanities and Art History*, New York: Routledge, 2020, pp. 74–85.
- Drucker Johanna, “Is There a Digital Art History?”, *Visual Resources*, 29(1–2), 2013, pp. 5–13.
- Foka Amalia, “Computer Vision Applications for Art History: Reflections and Paradigms for Future Research”, in *Proceedings of EVA London*, 2021, pp. 73–80. DOI: 10.14236/ewic/EVA2021.12.
- Impett Leonardo, “There Is a Digital Art History”, *Visual Resources*, 38(2), 2022, pp. 186–209.
- Impett Leonardo, “Digital Art History as Critical AI”, *The Art Bulletin*, 106(2), 2024, pp. 11–14.
- Lincoln Matthew, “Tangled Metaphors: Network Thinking and Network Analysis in the History of Art,” in Brown Kathryn (ed.), *The Routledge Companion to Digital Humanities and Art History*, New York: Routledge, 2020, pp. 73–87.
- Manovich Lev, *Cultural Analytics*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2020.
- Manovich Lev, “Data Science and Digital Art History”, in *International Journal for Digital Art History*, 1, January 2015, pp. 12–35. <https://doi.org/10.11588/DAH.2015.1.21631>.
- Thylstrup Nanna Bonde et al., *Uncertain Archives: Critical Keywords for Big Data*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2021.
- Wasielewski Amanda, *Computational Formalism: Art History and Machine Learning*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2023.

Wasielewski Amanda and Anna Näslund (eds.), <i>Critical Digital Art History: Interface and Data Politics in the Post-Digital Era</i>, Bristol: Intellect Books, 2024.	
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ:	Εξ αποστάσεως παραδόσεις που αξιοποιούν και τη χρήση τεχνολογιών πληροφορίας
ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ/ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Γραπτή εργασία έκτασης 4.000-6.000 λέξεις (εξαιρουμένων των υποσημειώσεων και της βιβλιογραφίας). Συνεκτιμάται η επάρκεια ανταπόκρισης των φοιτητών/τριών στον σχολιασμό της βιβλιογραφίας των θεματικών ενοτήτων και η παρουσίαση της εργασίας τους προς συζήτηση.
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Ελληνικά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 2

ΜΑΘΗΜΑ	Ιστορία και θεωρία της φωτογραφίας
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ
ΕΤΟΣ/ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	1 / 2
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ:	350 ώρες / 15 ECTS
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	
ΟΝΟΜΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΟΣ/-ΟΝΤΩΝ:	Ευδοξία Παπαδοπούλου
Ώρες διδασκαλίας:	3
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:	
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΤΟΧΟΙ-ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ: Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες μετά την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος θα είναι σε θέση να: - κατανοούν βασικές θεωρητικές έννοιες της φωτογραφίας - αναλύουν φωτογραφικές εικόνες σε ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο - διακρίνουν διαφορετικές χρήσεις της φωτογραφίας (τέχνη, ντοκουμέντο, προπαγάνδα) - εξοικειωθούν με βασικά θεωρητικά κείμενα - παρουσιάζουν και να υποστηρίζουν μια ερευνητική εργασία.	
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα στοχεύει στην κατανόηση της φωτογραφίας ως μέσου που συνδυάζει καλλιτεχνικές, τεχνολογικές και κοινωνικές διαστάσεις. Οι φοιτητές καλούνται να εξοικειωθούν με την ιστορική εξέλιξη	

της φωτογραφίας, να αναλύσουν τον ρόλο της ως φορέα νοημάτων και ιδεολογιών και να διερευνήσουν τη σχέση της με ζητήματα εξουσίας, ταυτότητας και αναπαράστασης. Παράλληλα, επιδιώκεται η ανάπτυξη κριτικής σκέψης απέναντι στη χρήση της φωτογραφίας στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Θεματικές που θα εξετασθούν:

- Εισαγωγή στη φωτογραφία: Φωτογραφία και ζητήματα οντολογίας
- Η φωτογραφία τον 19ο αιώνα: Τέχνη και τεχνική
- Φωτογραφία και ντοκουμέντο: Φωτοδημοσιογραφία και προπαγάνδα
- Φωτογραφία και μοντέρνα τέχνη
- Φωτογραφία και σύγχρονη τέχνη
- Η φωτογραφία ως μέσο εξουσίας: Αστυνόμευση, ψυχιατρική και αποικιοκρατία
- Σώμα και έμφυλες ταυτότητες
- Εκθέσεις φωτογραφίας και photo books
- Φωτογραφία και ψηφιακή τεχνολογία
- Πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης και Τεχνητή Νοημοσύνη.

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Ελληνόγλωσση

- Barthes Roland, *Ο φωτεινός θάλαμος. Δοκίμιο για τη φωτογραφία*, μτφρ. Κρητικός Γιάννης, Αθήνα: Κέδρος, 1983.
- Benjamin Walter, *Δοκίμια για την τέχνη*, μτφρ. Κούρτοβικ Δημοσθένης, Αθήνα: Κάλβος, 1978.
- Cartier Bresson Henri, *Η αποφασιστική στιγμή. Λόγος για τη φωτογραφία*, μτφρ. Διονυσοπούλου Σοφία, Αθήνα: Άγρα, 2013.
- Freund Gisele, *Φωτογραφία και κοινωνία*, μτφρ. Χατζησπύρου Τζένη, Αθήνα: Θεωρία, 1982.
- Sontag Susan, *Περί φωτογραφίας*, μτφρ. Παπαϊωάννου Ηρακλής, Αθήνα: Εκδόσεις του περιοδικού Φωτογράφος, 1993.
- Wells Liz, *Εισαγωγή στη φωτογραφία*, μτφρ. Πετσίνη Πηνελόπη, Αθήνα: Πλέθρον, 2007.

Ξενόγλωσση

- Azoulay Ariella Aïsha, *The civil contract of photography*, New York: Zone Books, 2008.
- Batchen Geoffrey, *Burning with desire: the conception of photography*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 1999.
- Batchen Geoffrey, *Each wild idea: writing, photography, history*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2002.
- Bate David, *Photography and surrealism. Sexuality, colonialism and social dissent*, London and New York: I.B.Tauris, 2003.
- Beaumont Newhall, *The history of photography from 1839 to the present day*, London: Secker & Warburg, 1972.
- Blake Stimson, *The pivot of the world: photography and its nation*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2006.
- Bolton Richard, *The contest of meaning. Critical histories of photography*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 1992.
- Burgin Victor, *Thinking photography*, London: Macmillan, 1982.
- Cotton Charlotte, *La photographie dans l'art contemporaine*, Paris: Thames & Hudson, 2005.

- Corbus Bezner Lily, *Photography and politics in America. From the New Deal into the Cold War*, Baltimore, London: The Johns Hopkins University Press, 1999.
- Demos T.J., *The migrant image. The art and politics of documentary during global crisis*, Durham, London: Duke University Press, 2013.
- Elkins James, *Photography theory*, New York, London: Routledge, 2007.
- Fried Michael, *Why photography matters as art as never before*, New Haven: Yale University Press 2008.
- Grundberg Andy, *Photography and art, interactions since 1946*, New York: Abbeville Press, 1987.
- Krauss Rosalind, *L'amour fou : photography & surrealism*, Washington, New York: Corcoran Gallery of Art, 1985.
- Kozloff Max, *The privileged eye. Essays on photography*, Albuquerque: University of New Mexico Press, 1987.
- Larsen Jonas and Sandbye Mette (eds.), *Digital snaps. The new face of photography*, London, New York: I.B.Tauris, 2014.
- Lemagny Jean-Claude and Rouillé André (eds.), *A History of photography: social and cultural perspectives*, Cambridge and New York: Cambridge University Press, 1987.
- Manovich Lev, *The language of new media*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2001.
- Marien Warner Mary, *Photography. A cultural history*, New Jersey: Prentice Hall, 2002.
- Mitchell William J., *The reconfigured eye. Virtual truth in the post-photographic era*, Cambridge, Massachusetts and London: MIT Press, 2001.
- Moschovi Alexandra, Mccay Carol and Plouviez Arabella (eds.), *The Versatile image. Photography, digital technologies and the internet*, Leuven: Leuven University Press, 2013.
- Poivert Michel, *La photographie contemporaine*, Paris: Flammarion, 2002.
- Ritchin Fred, *Bending the frame. Photojournalism, documentary and the citizen*, New York: Aperture, 2013.
- Solomon Godeau Abigail, *Photography at the dock. Essays on photographic history, institutions and practices*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 2009.
- Stott William, *Documentary expression and thirties America*, Chicago: University of Chicago Press, 1986.
- Tagg John, *The burden of representation*, Minneapolis and London: University of Minnesota Press, 1988.
- Tagg John, *The disciplinary frame: Photographic truths and the capture of meaning*, Minneapolis and London: University of Minnesota Press, 2009.
- Wells Liz, *The photography reader*, London and New York: Routledge, 2003.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ:	Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και εφόσον απαιτείται δια ζώσης επίσκεψη σε χώρους πολιτισμού
ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ/ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Γραπτή εργασία έκτασης 4.000-6.000 λέξεις (εξαιρουμένων των υποσημειώσεων και της βιβλιογραφίας). Συνεκτιμάται η επάρκεια ανταπόκρισης των φοιτητών/τριών στον σχολιασμό της βιβλιογραφίας των θεματικών ενοτήτων και η παρουσίαση της εργασίας τους προς συζήτηση.

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Ελληνικά
--	----------

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 3

ΜΑΘΗΜΑ	Μεθοδολογία εργασίας σε αρχεία, καταγραφή και τεκμηρίωση έργων τέχνης
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ / ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ
ΕΤΟΣ/ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	1 / 2
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ:	350 ώρες / 15 ECTS
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	
ΟΝΟΜΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΟΣ/-ΟΝΤΩΝ:	Μίρκα Παλιούρα
Ώρες διδασκαλίας:	3
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:	
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΤΟΧΟΙ-ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ: Οι φοιτητές μετά την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος θα είναι σε θέση να: • εργάζονται σε αρχεία στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και να μπορούν να αναγνωρίζουν και να επεξεργάζονται τις απαραίτητες για την ιστορική έρευνα πηγές. • καταγράφουν συστηματικά αντικείμενα που ανήκουν ή πρόκειται να ενταχθούν σε συλλογές. • επεξεργάζονται αποτελεσματικά την πληροφορία προκειμένου να τεκμηριώνουν συστηματικά τα αντικείμενα που ανήκουν ή πρόκειται να ενταχθούν σε συλλογές. • επεξεργάζονται και να συγγράφουν τεχνικά ορθώς λήμματα, ακαδημαϊκές εργασίες σχετικές με τα αντικείμενα, κ.ά.	
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα επικεντρώνεται στην αποτελεσματική και σε βάθος εκπαίδευση των φοιτητών/τριών προκειμένου να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της ιστορικής αρχειακής έρευνας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, καθώς και της αποτελεσματικής καταγραφής και τεκμηρίωσης αντικειμένων του υλικού πολιτισμού του παρόντος και του παρελθόντος, και της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, σε πολιτιστικούς οργανισμούς και συλλογές. Θεματικές περιοχές του μαθήματος: 1. Εισαγωγή	

Εισαγωγή στις έννοιες του αρχείου και της τεκμηρίωσης του υλικού πολιτισμού. Γιατί είναι απαραίτητα και πώς ορίζονται ανά εποχή; Ποια είναι τα βασικά αρχεία για την ιστορία της τέχνης στην Ελλάδα και ποια για την μοντέρνα και σύγχρονη τέχνη στο εξωτερικό;

2. Η αρχειακή έρευνα

Πώς πραγματοποιείται μία αρχειακή έρευνα; Ποιες είναι οι βασικές παράμετροι της εργασίας ενός ιστορικού τέχνης εντός του αρχείου;

3. Ψηφιακά αρχεία

Η ψηφιοποίηση πολλών αρχείων έχει δημιουργήσει νέους προβληματισμούς για τους βιβλιοθηκονόμους, αρχειονόμους και ιστορικούς. Πώς εργαζόμαστε σε ένα ψηφιακό αρχείο; Ποιες οι νέες δυνατότητες που προσφέρουν και ποιοι οι περιορισμοί;

4. Καταγραφή αντικειμένων

Πώς πραγματοποιείται μία επιστημονική καταγραφή ενός αντικειμένου που ανήκει ή πρόκειται να ενταχθεί σε μία συλλογή; Ποιες είναι οι παράμετροι που καθορίζουν τα επιθυμητά πεδία και πώς διαμορφώνονται αυτά ανά εποχή;

5. Τεκμηρίωση αντικειμένων

Γιατί απαιτείται η τεκμηρίωση του υλικού πολιτισμού; Ποιες οι διαφορές στην τεκμηρίωση αντικειμένων της πολιτιστικής κληρονομιάς και έργων σύγχρονης τέχνης;

6. Πλαστά αντικείμενα σε μουσεία και συλλογές

Η γνησιότητα των αντικειμένων σε ένα μουσείο ή συλλογή αποτελεί ζήτημα κομβικής σημασίας για τους ερευνητές. Πώς εντοπίζονται τα πλαστά αντικείμενα; Σε τι οδηγεί η διαπίστωση της πλαστότητας;

7. Άυλη πολιτιστική κληρονομιά.

Οι ιδιαιτερότητες της καταγραφής και τεκμηρίωσης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Σύντομη ιστορική αναδρομή στη θεσμική αναγνώριση του είδους και γνωριμία με τις νέες απαιτήσεις.

8. Το νομικό πλαίσιο για τις συλλογές στην Ελλάδα

Ποιο είναι το ισχύον νομικό πλαίσιο για τις ιδιωτικές και δημόσιες συλλογές στην Ελλάδα; Σύντομη ιστορία της συγκρότησης των μουσειακών συλλογών στην Ελλάδα και το ισχύον νομικό καθεστώς για τη λειτουργία των μουσείων.

9. Τεχνικά χαρακτηριστικά συγγραφής επιστημονικών εργασιών

Επισκόπηση και πρακτική άσκηση στους τρόπους συγγραφής επιστημονικών κειμένων: διαφορετικά είδη παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών, στοιχεία ομοιομορφίας κειμένων.

10. Πρακτικές εφαρμογές

Πώς μπορούμε να εργαστούμε σε μουσειακές συλλογές σήμερα, ανταποκρινόμενοι στις τρέχουσες απαιτήσεις της σύγχρονης τέχνης και του ισχύοντος νομικού πλαισίου για την πολιτιστική κληρονομιά; Τι εφαρμόζεται στα ελληνικά μουσεία σήμερα; Πώς γράφουμε και παραπέμπουμε ορθώς;

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Ελληνόγλωσση

- Μυκονιάτη Άννα, *Πλαστές αρχαιότητες. Μία άλλη όψη στην πρόσληψη της πολιτιστικής κληρονομιάς στο νέο ελληνικό κράτος*, Θεσσαλονίκη: Pressious Arvanitidis, 2014. <https://auth.academia.edu/AnnaMykoniati>

Ξενόγλωσση

- Berry David M. (ed.), <i>Understanding Digital Humanities</i>, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2012. - Buck Rebecca A. and Allman Gilmore Jean, <i>The New Museum Registration Methods</i>, Washington: American Association of Museums, 1998. - Burke Peter, <i>History and Social Theory</i>, Cambridge: Polity Press, 2016. - Cook Terry, "Archival Science and Postmodernism: New Formulations for Old Concepts", <i>Archival Science</i>, 1, March 2001, pp. 3–24. - Crane Susan A., "Thinking with Things: Toward an Archaeology of Knowledge about Museums", <i>Journal of Material Culture</i>, 6(1), 2001, pp. 5–23. - Dudley Sandra H., <i>Museum Materialities: Objects, Engagements, Interpretations</i>, London: Routledge, 2010. - ICOM International Committee for Documentation (CIDOC), <i>International Guidelines for Museum Object Information</i>, https://cidoc.mini.icom.museum/standards/cidoc-standards-guidelines/. - Lambert Susan M., <i>Documenting Collections: Care and Management of Cultural Property</i>, Society for the Preservation of Natural History Collections, 2006. - Mykoniati Anna, "Is Fake the New Original?", <i>kunsttexte.de</i>, 1/2018- 1, https://journals.ub.uni-heidelberg.de/index.php/kunsttexte/article/view/88516 . - Pearce Susan M. (ed.), <i>Interpreting Objects and Collections</i>, London: Routledge, 1994. - Prown Jules David, "Mind in Matter: An Introduction to Material Culture Theory and Method", <i>Winterthur Portfolio</i>, 17(1), Spring 1982, pp. 1–19, http://www.jstor.org/stable/1180761 . - Shelley Marjorie G., <i>Authenticity: The Real and the Fake in American Culture</i>, Routledge, 2013. - Steedman Carolyn, <i>Dust: The Archive and Cultural History</i>, New Brunswick, New Jersey: Rutgers University Press 2001.	
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ:	Εξ αποστάσεως παραδόσεις που αξιοποιούν και τη χρήση τεχνολογιών πληροφορίας.
ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ/ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Γραπτή εργασία έκτασης 4.000-6.000 λέξεις (εξαιρουμένων των υποσημειώσεων και της βιβλιογραφίας). Συνεκτιμάται η επάρκεια ανταπόκρισης των φοιτητών/τριών στον σχολιασμό της βιβλιογραφίας των θεματικών ενότητων και η παρουσίαση της εργασίας τους προς συζήτηση.
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Ελληνικά

Επιλεγόμενα μαθήματα Γ' εξαμήνου:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 1

ΜΑΘΗΜΑ	Θεωρίες της πρωτοπορίας
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ
ΕΤΟΣ/ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	2 / 1
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ:	350 ώρες / 15 ECTS
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	
ΟΝΟΜΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΟΣ/-ΟΝΤΩΝ:	Σπυρίδων Πετρίτάκης
Ώρες διδασκαλίας:	3
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:	
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΤΟΧΟΙ-ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ: Οι φοιτητές μετά την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος θα είναι σε θέση να: • να ερμηνεύουν τον αντίκτυπο των πρωτοποριακών κινήματων των αρχών του 20ού αιώνα στη μεταγενέστερη συγκρότηση της θεωρίας, κριτικής και ιστορίας της τέχνης. • να αναλύουν τα ιδεολογικά κίνητρα και τις ευρύτερες ιστορικές και πολιτισμικές συνθήκες που συνδέονται με την ανάδυση των ιστορικών πρωτοποριών, καθώς και να εντοπίζουν, μέσα από το πρίσμα των μετα-αποικιακών μελετών, ανάλογα δομικά χαρακτηριστικά σε σύγχρονες εκφάνσεις της πρωτοπορίας στον Παγκόσμιο Νότο. • να εξετάζουν, να αναλύουν και να ερμηνεύουν κριτικά θεωρητικούς λόγους με σκοπό τη συγγραφή κειμένου με σαφή επιχειρήματα.	
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα εξετάζει τις κυριότερες θεωρητικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις που διατυπώθηκαν από τη δεκαετία του 1970 και εξής αναφορικά με το καλλιτεχνικό και πολιτισμικό φαινόμενο της πρωτοπορίας. Μελετώνται θεωρητικά κείμενα που διερευνούν τα ιδεολογικά κίνητρα και τις αισθητικές στρατηγικές των ιστορικών πρωτοποριών, από τον Συμβολισμό και τον Φουτουρισμό ως τον Εμπρεσιονισμό και τον Σουρεαλισμό, σε συνάρτηση με επιλεγμένα έργα τέχνης από κάθε κίνημα. Κεντρικός άξονας του σεμιναρίου είναι η κριτική θεωρητικοποίηση της πρωτοπορίας όπως αναπτύχθηκε στα έργα των Adorno, Benjamin, Bürger, Calinescu, Poggioli, Innes, καθώς και Deleuze και Guattari. Η έμφαση στρέφεται στους αγώνες της πρωτοπορίας για ακύρωση του αστικού θεσμικού πλαισίου της τέχνης, στην αμφίσημη και παράδοση αναμέτρηση των πρωτοποριών με την παράδοση, στην πρωτοπορία ως μορφή αντικουλτούρας και παρακμής, στην εισαγωγή εκ μέρους της πρωτοπορίας νέων κυρίαρχων κοινωνικών και πολιτισμικών μοντέλων αλλά και θεωρητικών σχημάτων ερμηνείας του κόσμου, καθώς και στην έμπρακτη οικειοποίηση των πρωτοποριακών αισθητικών από γεωγραφικές, πολιτισμικές και γλωσσικές περιφέρειες.	
ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: <u>Ελληνόγλωσση</u> • Δασκαλοθανάσης Νίκος, «Η μοντερνιστική τέχνη και η θεωρία του Clement Greenberg», <i>Αριάδνη</i>, 9, Ρέθυμνο, 2003, σσ. 111–144. • Λοϊζίδη Νίκη, <i>Απόγειο και κρίση της πρωτοποριακής ιδεολογίας</i>, Αθήνα: Νεφέλη, 1992. • Bürger Peter, <i>Θεωρία της Πρωτοπορίας</i>, μτφρ. Σαγκριώτης Γιώργος, πρόλογος Λοϊζίδη Νίκη, Αθήνα: Νεφέλη, 2010.	

- Calinescu Matei, *Πέντε όψεις της νεωτερικότητας. Μοντερνισμός, Πρωτοπορία, Παρακμή, Κιτς, Μεταμοντερνισμός*, μτφρ. Παππάς Ανδρέας, πρόλογος Λοϊζίδη Νίκη, Αθήνα: Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, 2011.
- Greenberg Clement, *Τέχνη και πολιτισμός. Δοκίμια κριτικής*, μτφρ. και επιμ. Νίκος Δασκαλοθανάσης, Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη, 2007.

Ξενόγλωσση

- Ayers David, Brito Alves Margarida, Cunha Leal Joana and Hjartarson Benedikt (eds.), *Globalising the Avant-Garde*, Berlin and Boston: De Gruyter, 2025.
- Bäckström Per and Benedikt Hjartarson (eds.), *Decentering the Avant-Garde*, Amsterdam: Brill, 2014.
- Bürger Peter, "Avant-Garde and Neo-Avant-Garde: An Attempt to Answer Certain Critics of Theory of the Avant-Garde", *New Literary History*, 41(4), 2010, pp. 695–715.
- Foster Hal, "What's Neo about the Neo-Avant-Garde?", *October*, 70, 1994, pp. 5–32.
- Groys Boris, "Clement Greenberg's 'Art and Culture', 1961", *The Burlington Magazine*, 152(1284), 2010, pp. 179–182.
- Krauss Rosalind, "The Originality of the Avant-Garde: A Postmodernist Repetition", *October*, 18, 1981, pp. 47–66.
- Krauss Rosalind, *The Originality of the Avant-Garde and Other Modernist Myths*, Cambridge, Massachusetts and London: MIT Press, 1986.
- Mitter Partha, "Decentering modernism: Art History and Avant-Garde Art from the Periphery", *The Art Bulletin*, 90(4), 2008, pp. 531–548.
- Murphy Richard, *Theorizing the Avant-Garde. Modernism, Expressionism, and the Problem of Postmodernity*, Cambridge: Cambridge University Press, 2009.
- Osborne Peter, *The Politics of Time: Modernity and Avant-Garde*, London and New York: Verso, 1995.
- Poggioli Renato, *The Theory of the Avant-Garde*, trans. Fitzgerald Gerald, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1968.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ:	Εξ αποστάσεως παραδόσεις που αξιοποιούν και τη χρήση τεχνολογιών πληροφορίας.
ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ/ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Γραπτή εργασία έκτασης 4.000-6.000 λέξεις (εξαιρουμένων των υποσημειώσεων και της βιβλιογραφίας). Συνεκτιμάται η επάρκεια ανταπόκρισης των φοιτητών/τριών στον σχολιασμό της βιβλιογραφίας των θεματικών ενοτήτων και η παρουσίαση της εργασίας τους προς συζήτηση.
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Ελληνικά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 2

ΜΑΘΗΜΑ	Φεμινιστικές θεωρίες και θεωρίες φύλου στην ιστορία της τέχνης
---------------	---

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ
ΕΤΟΣ/ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	2 / 1
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ:	350 ώρες / 15 ECTS
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	
ΟΝΟΜΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΟΣ/-ΟΝΤΩΝ:	Βικτώρια Φερεντίνου
Ώρες διδασκαλίας:	3
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:	
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΤΟΧΟΙ-ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ: Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα μπορούν: • να συνθέτουν με μεθοδολογικά εργαλεία από τον χώρο των σπουδών φύλου μια προσωπική αφήγηση με αφορμή ένα έργο τέχνης. • να αναπτύξουν τεχνικές για την αξιολόγηση ιστορικών στοιχείων, επιχειρημάτων και ισχυρισμών. • να αναπτύξουν ερμηνευτικές τεχνικές σε σχέση με τον οπτικό πολιτισμό και τα ζητήματα κοινωνικού φύλου (ανάλυση εικόνας, επίγνωση του συμβολισμού). • να βελτιώσουν τα εργαλεία εκείνα που απαιτούνται για να αναπτύξουν και να υπερασπιστούν τις απόψεις τους σχετικά με την κοινωνική, πολιτική και ιστορική σημασία ενός συγκεκριμένου έργου τέχνης. • να γίνουν πιο εκλεπτυσμένοι αναγνώστες της οπτικής κουλτούρας και της κριτικής βιβλιογραφίας που πραγματεύεται τη σεξουαλικότητα και το φύλο. • να αμφισβητήσουν την ευρέως διαδεδομένη φυσικοποίηση των σύγχρονων κατηγοριών ταυτότητας και να οξύνουν την κριτική τους παρατήρηση αναφορικά με την κατασκευή των ταυτοτήτων σε καθορισμένα ιστορικά και κοινωνικά πλαίσια. • να ευαισθητοποιηθούν αναφορικά με ζητήματα κοινωνικού φύλου και να γίνουν πιο προσεκτικοί στη χρήση του λόγου που εμπεριέχει έμφυλη διάκριση.	
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η φεμινιστική θεωρία και κριτική αναδύεται από τη δεκαετία του 1970 και εξής, αρχικά στη Δύση και στη συνέχεια ως παγκόσμια συνθήκη, ως μια αμφισβήτηση και επανεξέταση του οπτικού πολιτισμού και της θέσης των γυναικών σε αυτόν μέσα από το πρίσμα του φύλου, της σεξουαλικότητας, της τάξης και της φυλής. Από το 1990 και εξής, ο φεμινιστικός λόγος στις συγκλίσεις του με τις θεωρίες φύλου συνιστά μια συνεχώς επαναδιαπραγματευόμενη λογοθετική πρακτική που λαμβάνει υπόψιν τις συνεχείς μετατοπίσεις και επανεννοιολογήσεις σχετικά με το κοινωνικό φύλο και ζητήματα σεξουαλικής ταυτότητας. Το μάθημα μελετά τις αλλαγές που έλαβαν χώρα στη θεωρία, την Ακαδημία, τον δημόσιο λόγο αλλά και την επιμέλεια εκδόσεων, και που έθεσαν σε νέες βάσεις τους κυρίαρχους ανδροκεντρικούς κανόνες. Μέσα από μελέτη θεωρητικών κειμένων, έργων τέχνης, και επιμέρους παραδειγμάτων, το μάθημα επικεντρώνεται στις εξής θεματικές:	

- Επισκόπηση της ιστορίας της ιστορίας τέχνης από την οπτική του φύλου: Από τις Linda Nochlin και Griselda Pollock στη Marsha Meskimmon και την Katy Deepwell.
- Τα φεμινιστικά κύματα και η επίδρασή τους στην τέχνη, τον δημόσιο λόγο και την επιμέλεια εκθέσεων.
- Τέχνη, φεμινιστική θεωρία και θεωρίες φύλου: φεμινισμός της διαφοράς, πολιτικές της ταυτότητας, μεταδομισμός, queer θεωρίες, νέος υλισμός.
- Τα καλλιτεχνικά ρεύματα του 19ου και 20ου αιώνα μέσα από την οπτική του κοινωνικού φύλου
- Queer τέχνη και εκπροσώπηση, 19ος-20ος αιώνας.
- Η πολιτική του βλέμματος, η αναπαράσταση του έμφυλου σώματος και η αυτο-προσωπογραφία
- Ζητήματα τέχνης, τεχνικής και τέχνηργου. Οι δεκαετίες του 1970 και του 1980.
- Φεμινιστική τέχνη και θεωρία πέρα από τον Δυτικό Κανόνα: μετα-αποικιακές προσεγγίσεις.
- Φεμινισμός και οικολογία: η περίπτωση του Οικοφεμινισμού και η οικοκριτική ιστορία της τέχνης.

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Ελληνόγλωσση

- Αθανασίου Αθηνά (επιμ.), *Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική*, Αθήνα: Νήσος, 2006.
- Foucault Michel, *Ιστορία της Σεξουαλικότητας*, (4 τόμοι), μτφρ. Τάσος Μπετζέλος, Θανάσης Λάγιος κ.ά., Αθήνα: Πλέθρον, 2011-2019.
- Suleiman Susan Rubin, *Το γυναικείο σώμα στον δυτικό πολιτισμό: σύγχρονες προσεγγίσεις*, μτφρ. και επιμ. Βογιατζάκη Εύη, Αθήνα: Σαββάλας, 2008.

Ξενόγλωσση

- Allmer Patricia (ed.), *Intersections: Women Artists/Surrealism/Modernism*, Manchester: Manchester University Press, 2016.
- Butler Judith, *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*, London and New York: Routledge, 1990.
- Chadwick Whitney, *Women, Art, and Society*, London: Thames & Hudson, 1997.
- Chadwick Whitney (ed.), *Mirror Images: Women, Surrealism, and Self-Representation*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 1998.
- Berger John, *Ways of Seeing*, London: Penguin Books, 2008.
- De Courtivron Isabelle and Elaine Marks (eds.), *New French Feminisms*, Amherst: University of Massachusetts Press, 1980.
- Deepwell Katy, *Feminist Art, Activisms and Artivisms*, Netherlands: Valiz, 2020.
- Dijkstra Bram, *Idols of Perversity: Fantasies of Feminine Evil in Fin-de-Siècle Culture*, Oxford: Oxford University Press, 1986.
- Ferentinou Victoria, "Surrealism, Occulture and Gender: Women Artists, Power and Occultism", *Aries*, 13(1), 2013, pp. 103–130.
- Ferentinou Victoria, "The Cabbage is a Rose: Feminist ecoaesthetics from Surrealism to contemporary art", *Approaching Religion*, December 2025, pp. 113–135.
- Harasym Sarah, "Practical Politics of the Open End", in Spivak Gayatri Chakravorty, *The Post-Colonial Critic: Interviews, Strategies, Dialogues*, ed. Harasym Sarah, London and New York: Routledge, 1990, pp. 95–112.
- Jones Amelia, *Seeing Differently: A History and Theory of Identification and the Visual Arts*, London and New York: Routledge, 2012.

• Jones Amelia, <i>In Between Subjects: A Critical Genealogy of Queer Performance</i>, London and New York: Routledge, 2021. • Latimer Tirza True, <i>Women Together/Women Apart: Portraits of Lesbian Paris</i>, New Brunswick, New Jersey and London: Rutgers University Press, 2005. • Meskimmon Marsha, <i>Women Making Art: History, Subjectivity, Aesthetics</i>, London and New York: Routledge, 2003. • Meskimmon Marsha, <i>Transnational Feminisms, Transversal Politics and Art: Entanglements and Intersections</i>, London and New York: Routledge, 2020. • Mulvey Laura, <i>Visual and Other Pleasures</i>, Bloomington: Indiana University Press, 1989. • Nochlin Linda, "Why have there been no great women artists?", in Jones Amelia (ed.), <i>The Feminism and Visual Culture Reader</i>, London and New York: Routledge, 2003, pp. 229–233. • Nochlin Linda, <i>Women, Art and, Power and other essays</i>, New York: Routledge, 2019. • Nochlin Linda and Reilly Maura (eds.), <i>Global Feminisms: New Directions in Contemporary Art</i>, New York, Merrell: Brooklyn Museum, 2007. • Pollock Griselda, <i>Differencing the Canon: Feminist Desire and the Writing of Art's Histories</i>, London and New York: Routledge, 1999. • Pollock Griselda, <i>Vision and Difference: Feminism, Femininity and Histories of Art</i>, London and New York: Routledge, 1993. • Reed Christopher, <i>Art and Homosexuality: A History of Ideas</i>, Oxford: Oxford University Press, 2011. • Richter Dorothee, Krasny Elke and Perry Lara (eds.), "Curating in Feminist Thought", <i>OnCurating.org</i>, 29, May 2016 https://www.on-curating.org/issue-29-reader/curating-in-feminist-thought.html . • Robinson Hillary (ed.), <i>Feminism-Art-Theory</i>, Malden, Massachusetts: Blackwell, 2001. • Scott Joan Wallach, "Gender: A Useful Category of Historical Analysis", <i>The American Historical Review</i>, 91(5), December 1986, pp. 1053–1075. • Sedgwick Eve Kosofsky, <i>Epistemology of the Closet</i>, Berkeley, Los Angeles: University of California Press, 1990. • Suleiman Susan Rubin, <i>Subversive Intent: Gender, Politics, and the Avant-Garde</i>, Cambridge, Massachusetts and London, England: Harvard University Press, 1990.		
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ:	Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και εφόσον απαιτείται δια ζώσης επίσκεψη σε χώρους πολιτισμού.	
ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ/ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Γραπτή εργασία έκτασης 4.000-6.000 λέξεις (εξαιρουμένων των υποσημειώσεων και της βιβλιογραφίας). Συνεκτιμάται η επάρκεια ανταπόκρισης των φοιτητών/τριών στον σχολιασμό της βιβλιογραφίας των θεματικών ενότητων και η παρουσίαση της εργασίας τους προς συζήτηση.	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Ελληνικά	

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 3

ΜΑΘΗΜΑ	Η τέχνη στην εκπαίδευση και στα μουσεία
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ
ΕΤΟΣ/ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:	2 / 1
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ:	350 ώρες / 15 ECTS
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	
ΟΝΟΜΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΟΣ/-ΟΝΤΩΝ:	Μαρίνα Παπασωτηρίου
Ώρες διδασκαλίας:	3
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:	
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΤΟΧΟΙ-ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ: Οι φοιτητές μετά την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος θα είναι σε θέση να: • Έχουν αποδεδειγμένη γνώση της έννοιας του μουσείου, μέσα από μία ιστορική διαδρομή που θα συνδέει την ιστορία των μουσείων με τις ιστορικές και κοινωνικές συνθήκες ανά τους αιώνες. • Γνωρίζουν τις πτυχές της συνεργασίας των μουσείων και των σχολείων στην Ελλάδα και σε μεγάλα μουσεία του εξωτερικού μέσα από μελέτες περίπτωσης. • Είναι εξοικειωμένοι με τους όρους Μουσειακή Εκπαίδευση, Μουσειακή Μάθηση, Μουσειακή Εμπειρία, με βάση τους οποίους διαμορφώνεται η σύγχρονη Μουσειοπαιδαγωγική. • Έχουν την ικανότητα να αντιλαμβάνονται τις βασικές αρχές σχεδιασμού εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα μουσεία για διαφορετικές ομάδες κοινού, έχοντας ως άξονα τις ιδιαιτερότητες κάθε ηλικίας. • Είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών από τα μουσεία και ιδιαίτερα με τη χρήση της Ψηφιακής Αφήγησης ως πρακτική αξιοποίησης των μουσειακών αντικειμένων με τρόπο ελκυστικό και καινοτόμο τόσο στα μουσεία όσο και στα σχολεία και ως πρακτική άσκησης της θεωρίας των πολυεγγραμματισμών σε χώρους τυπικής και άτυπης μάθησης.	
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα επικεντρώνεται στην αποτελεσματική και σε βάθος εκπαίδευση των φοιτητών/τριών προκειμένου να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της σύγχρονης μουσειοπαιδαγωγικής, στη συνεργασία μουσείου -σχολείου και στη χρήση των νέων τεχνολογιών στη μουσειακή εκπαίδευση με σκοπό την προσέγγιση των δύο θεσμών μέσα από ελκυστικές και καινοτόμες δραστηριότητες τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης. Θεματικές που θα εξετασθούν είναι: 1. Βασικά ζητήματα Μουσειολογίας Εισαγωγή στην έννοια του μουσείου, μέσα από μία ιστορική διαδρομή από το παρελθόν μέχρι σήμερα. Θα συζητηθούν βασικά ζητήματα μουσειολογίας όπως: οι ορισμοί του μουσείου, θέματα διαμόρφωσης των πρώτων συλλογών, των πρώτων κρατικών αλλά και ιδιωτικών μουσείων στην Ευρώπη και στην Ελλάδα, θέματα μνήμης και διαμόρφωσης εθνικής ταυτότητας, θέματα που αφορούν στον κοινωνικό ρόλο των μουσείων, θέματα εκθεσιακής και εκπαιδευτικής πολιτικής. 2. Βασικά ζητήματα Μουσειολογίας Κατανόηση βασικών εννοιών όπως: Μουσειακό αντικείμενο — διαμεσολάβηση – αναπαράσταση – έκθεση – εκπαίδευση – επικοινωνία. Στόχος της θεματικής είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι ιδιαίτερα ζητήματα με άξονα το μουσειακό αντικείμενο και να προσεγγίσουν το μουσείο ως «κείμενο»	

μαθαίνοντας όχι απλώς να το περιηγούνται αλλά να το «διαβάζουν» ώστε να επιτύχουν τη βαθύτερη κατανόησή του και την αμεσότερη εμπλοκή τους με αυτό.

3. Βασικές αρχές της σύγχρονης μουσειοπαιδαγωγικής

Με άξονα μία ιστορική αναδρομή στα εκπαιδευτικά προγράμματα στη χώρα μας, στην Ευρώπη και στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής θα επιδιωχθεί: η εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με έννοιες όπως η Μουσειακή Εκπαίδευση, η Μουσειακή Μάθηση και η Μουσειακή Εμπειρία, ο σημαντικός ρόλος της έρευνας κοινού και της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών δράσεων στα μουσεία, η ανάγκη ουσιαστικής εμπλοκής του μαθητή -επισκέπτη στη μουσειακή διαδικασία, ο ρόλος του μουσειοπαιδαγωγού στην καθημερινότητα του μουσείου, η προσέγγιση ευάλωτων ομάδων στο μουσείο.

4. Οι θεωρίες μάθησης στο μουσείο

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις θεωρίες Μάθησης στο χώρο του μουσείου (έννοια της εμπειρίας, κονστρουκτιβισμός, θεωρία πολλαπλής νοημοσύνης, η αφήγηση ως γνώση κ.α.) και η επιρροή τους στον σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα μουσεία.

5. Η συνεργασία μουσείου και σχολείου στην Ελλάδα και το εξωτερικό

Θα συζητηθούν θέματα ιδιαιτεροτήτων των δύο θεσμών, θα αναλυθούν μελέτες περίπτωσης και σχετικές καλές πρακτικές και θα τεθούν οι βασικές αρχές της συνεργασίας μουσείου και σχολείου ώστε να συνδεθεί αποτελεσματικότερα το μουσειακό αντικείμενο με στο σχολικό βιβλίο. Θα συζητηθούν επίσης τα Αναλυτικά Προγράμματα των Σχολείων στα οποία δίνεται έμφαση στη βιωματική μάθηση, στην αλληλεπίδραση με πραγματικά αντικείμενα και στην εμπειρία που προσφέρει η επαφή με τις πηγές.

Ο σχεδιασμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα μουσεία για μαθητές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Οι ιδιαιτερότητες των μαθητών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, προτάσεις σχεδιασμού εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο μουσείο, τρόποι προσέγγισης. Καλές πρακτικές από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

6. Ο σχεδιασμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων για ενήλικες και ευάλωτες ομάδες κοινού

Ιδιαιτερότητες των συγκεκριμένων ομάδων κοινού, τρόποι προσέγγισής τους, καλές πρακτικές από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

7. Νέες τεχνολογίες στα μουσεία

Αναδυόμενες τεχνολογίες στον πολιτισμό – η ανάγκη του τεχνολογικού εγγραμματισμού και του εγγραμματισμού στα μέσα για τον χώρο του μουσείου

8. Η ψηφιακή αφήγηση

Η έννοια της ψηφιακής αφήγησης – Ορισμοί, λογισμικά, σκοπός, παραδείγματα – καλές πρακτικές. Η σχέση συμβατικής και ψηφιακής αφήγησης, η διαδικασία δημιουργίας μία ψηφιακής αφήγησης από την αρχή έως το τέλος.

9. Η οργάνωση ενός εργαστηρίου ψηφιακής αφήγησης στο μουσείο.

Καλές πρακτικές από δράσεις εγγραμματισμού στα μέσα (medialiteracy) από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

10. Η θεωρία των πολυεγγραμματισμών και η αξιοποίησή της στο μουσείο.

Η σχέση της ψηφιακής αφήγησης με τη θεωρία των πολυεγγραμματισμών. Έμφαση θα δοθεί σε όρους όπως οπτικός εγγραμματισμός, εγγραμματισμός στα μέσα, «μουσειακός εγγραμματισμός», ο ενδιαμέσος του εγγραμματισμού – ο μουσειοπαιδαγωγός.

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Ελληνόγλωσση

- Βέμη Μπίλη και Νάκου Ειρήνη (επιμ.), *Μουσεία και Εκπαίδευση*, Αθήνα: Νήσος, 2010.
- Γκαζή Ανδρομάχη, «Μουσεία για τον 21ο αιώνα», *Τετράδια Μουσειολογίας*, 1, 2004, σσ. 3–12.
- Κόκκινος Γιώργος και Αλεξάκη Ευγενία (επιμ.), *Διεπιστημονικές προσεγγίσεις στη Μουσειακή Αγωγή*, Αθήνα: Μεταίχμιο, 2002.
- Νάκου Ειρήνη, *Μουσεία: Εμείς, τα πράγματα και ο Πολιτισμός*, Αθήνα: Νήσος, 2001.
- Νικονάνου Νίκη (επιμ.), *Μουσειακή μάθηση και εμπειρία στον 21ο αιώνα*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα / www.kallipos.gr, 2015.
- Νικονάνου Νίκη, *Μουσειοπαιδαγωγική: Από τη θεωρία στην πράξη*, 8η έκδ., Αθήνα: Πατάκη 2018.
- Σολομών Εσθήρ, «Τα μουσεία ως ‘αντικείμενα’. Αναζητώντας τρόπους προσέγγισης», στο Γιαλούρη Ελεάνα (επιμ.), *Υλικός πολιτισμός. Η ανθρωπολογία στη χώρα των πραγμάτων*, Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 2012, σσ. 75–124. Διαθέσιμο στο: <https://www.academia.edu>.
- Black Graham, *Το ελκυστικό Μουσείο: Μουσεία και επισκέπτες*, μτφρ. Κωτίδου Σόνια, επιμ. Παππάς Ανδρέας, Αθήνα: Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, 2009.
- Witcomb Andrea, «Διαδραστικότητα: Προχωρώντας πιο πέρα», στο Macdonald Sharon (επιμ.), *Μουσείο και μουσειακές σπουδές. Ένας πλήρης οδηγός*, μτφρ. Παπαβασιλείου Δήμητρα, Αθήνα: Εκδόσεις Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς, 2012, σσ. 489–500.

Ξενόγλωσση

- Ambrose Timothy and Paine Crispin, *Museum Basics. The International Handbook*, London and New York: Routledge, 2018
- Cope Bill and Kalantzis Mary, “The Things You Do to Know: An Introduction to the Pedagogy of Multiliteracies”, in Cope Bill and Kalantzis Mary (eds.), *A Pedagogy of Multiliteracies: Learning By Design*, London: Palgrave, 2015, pp. 1–36.
- Falk John H. and Dierking Lynn D., *The Museum Experience Revisited*, Oxon: Routledge, 2013.
- Hooper-Greenhill Eilean, *Museums and Education. Purpose, Pedagogy, Performance*, Oxon: Routledge, 2007.
- Ohler Jason, *Digital Storytelling in the Classroom: New Media Pathways to Literacy, Learning, and Creativity*, California: Corwin Publications, 2013.
- Pearce Susan M., *Museums, Objects and Collections: A cultural study*, Washington: Smithsonian Institution Press, 1993
- The New London Group (Cazden Courtney, Bill Cope, Mary Kalantzis et al.), “A Pedagogy of Multiliteracies: Designing Social Futures”, *Harvard Educational Review*, 66(1), Spring 1996, pp. 60–92 <https://doi.org/10.17763/haer.66.1.17370n67v22j160u>.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ:	Εξ αποστάσεως παραδόσεις που αξιοποιούν και τη χρήση τεχνολογιών πληροφορίας.
ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ/ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Γραπτή εργασία έκτασης 4.000-6.000 λέξεις (εξαιρουμένων των υποσημειώσεων και της βιβλιογραφίας). Συνεκτιμάται η επάρκεια ανταπόκρισης των φοιτητών/τριών στον σχολιασμό της βιβλιογραφίας των θεματικών ενοτήτων και η παρουσίαση της εργασίας τους προς συζήτηση.

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:	Ελληνικά
--	----------